

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

მანონ ბოკუჩავა

ოკუპირებული რეგიონების რუსულენოვანი ონლაინმედია
საქართველოსა და რუსეთის თემატიკის შესახებ

ნაშრომი შესრულებულია „მასობრივი კომუნიკაციისა და მედიის
კვლევების“ მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: პროფესორი დალი ოსეფაშვილი

თბილისი

2017 წ

ანოტაცია

ნაშრომის მიზანია გავარკვიოთ თუ რა ფრეიმებს ქმნის საქართველოსა და რუსეთზე ოკუპირებული რეგიონების (აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის/სამხრეთ ოსეთი) რუსულენოვანი ინტერნეტმედია. არის თუ არა ეს ფრეიმები შემდეგი: მტრის ხატი საქართველოს სახით, ხოლო რუსეთის წარმოჩენა, როგორც მეგობარი სახელმწიფოსი. აღნიშნული ქვეყანა (რუსეთი) შემთხვევით არაა მოხვედრილი კვლევაში, რადგან სწორედ რუსეთი წარმოადგენს აფხაზეთის და სამხრეთ ოსეთის (ცხინვალის რეგიონი) კონფლიქტის მთავარ აქტორს. კვლევა ასევე მიზნად ისახავს, კონფლიქტების სფეროში მშვიდობის ჟურნალისტიკის როლის შეფასებას.

კვლევისთვის გამოყენებულია კონტენტანალიზის მეთოდი. საკვლევ პერიოდად მიზნობრივი შერჩევის პრინციპით შესწავლილია 2016 წლის მარტი და 2017 წლის მარტი, ხოლო კვლევის ძირითადი ობიექტებია საინფორმაციო ვებგვერდები აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში: sputnik-ossetia.ru; osinform.org; sputnik-abkhazia.ru; apsnypress.info.

ოკუპირებული სამხრეთ ოსეთი და აფხაზეთის რეგიონის ამბებზე მომუშავე, აღნიშნული ოთხი ვებგვერდის კონტენტანალიზის შედეგად გავაანალიზე - ერთიანობაში 261 ჟურნალისტური ნამუშევარი.

ჩემი კვლევის პერიოდში არ გამოვლინდა არც ერთი საქართველოს მიმართ დადებითი ტენდენციის მქონე ჟურნალისტური ნამუშევარი, აგრეთვე არ გამოვლინდა არც ერთი უარყოფით ტენდენციის მქონე ნამუშევარი რუსეთის მიმართ.

აგრეთვე ჩავატარე თვისობრივი კვლევა - კონფლიქტოლოგიისა და მედიის სფეროს ექსპერტების მოსაზრებების გასაცნობად.

კვლევის შედეგები ცხადყოფს, რომ აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის, გაშუქებაზე მომუშავე, აღნიშნული საინფორმაციო ვებგვერდები არ ემსახურებიან საზოგადოების ობიექტურ ინფორმირებას, მოქცეულნი არიან რუსეთის იდეოლოგიის ქვეშ, წარმოადგენენ პროპაგანდის იარაღს. დაბალია მათი თავისუფლების ხარისხი, შედეგად

ადგილი არ აქვს პლურალისტურ დისკუსიებს მედია ნამუშევრებში. მხოლოდ პოზიტიურ ჭრილში გაშუქება რუსეთთან დაკავშირებული ყველა თემატიკის ინფორმაციის და ამასთან ერთად მხოლოდ ნეგატიური გაშუქებას საქართველოსთან დაკავშირებული საკითხების, ცხადყოფს, რომ მედია მხარეა. ეს რეალობა კი, ერთ-ერთი ხელის შემშლელი ფაქტორია საზოგადოებებს შორის დაკარგული ნდობის აღდგენასა და მშვიდობის მშენებლობაში.

Annotation

The purpose of my work is to find out what frames about Georgia and Russia are created by Russian-language internet media of occupied regions (Abkhazia and Tskhinvali region / South Ossetia). Whether these frames are the following: Georgia as the icon of an enemy, and Russia - as the icon of a friend state. The mentioned country (Russia) is not accidentally investigated, because Russia is the main actor in the conflicts of Abkhazia and South Ossetia (Tskhinvali region). The research also aims to assess the role of peace journalism in the conflict sphere.

For research there was used the content analysis method. March 2016 and March 2017 is studied as the research period by the targeted selection principle, and the main objects of the research are informational websites in Abkhazia and Tskhinvali region: sputnik-ossetia.ru; Osinform.org; Sputnik-abkhazia.ru; Apsnypress.info. I have analyzed by content analysis method entirely 261 journalistic works of above mentioned four websites, which work about South Ossetia and Abkhazia news.

During my research no journalistic work with the positive tendency towards Georgia and none with the negative tendency to Russia have been revealed. I also conducted a qualitative research in order to get acquainted with the opinions of conflictology experts and media experts. The results of the study show that the informational websites working on the coverage of Abkhazia and Tskhinvali region do not serve the society with the objective information. They are under Russian ideology and are the instruments for propaganda. The quality of their freedom is low, and there are no pluralistic discussions in media works. Only positive coverage by all the topics related to Russia, and only negative coverage of Georgia-related issues demonstrates that

media is aparty. This reality is one of the hindering factors in restoration of lost trustbetween societies and building of peace.

სარჩევი

ანოტაცია.....	2
Annotation.....	3
შესავალი.....	6
ჰიპოთეზა	7
ტერმინთაგანმარტება	8
თავი I ლიტერატურის მიმოხილვა	9
თეორიულიჩარჩო.....	9
1.2 კონფლიქტური რეგიონები, სეპარატისტული მოძრაობები და ეთნიკური ჯგუფები ცალკე სახელმწიფოს შექმნის სურვილით	10
1.3 კონფლიქტი აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში/ცხინვალისრეგიონი.....	14
1.4 მედია და კონფლიქტები/ აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის მედია.....	18
1.5 მშვიდობის ჟურნალისტიკა	24
1.6 საერთაშორისო ორგანიზაციები კონფლიქტზე აფხაზეთსა და ცხინვალში	26
კვლევის მეთოდები.....	27
1. კვლევის ობიექტები და დაკვირვების ტექტიკა.....	28
5. გაშუქების ტენდენციის შეფასების კრიტერიუმები	30
6. ძირითადი კვლევა	31
6.1 osinform.org - 2016 წლისმარტი - 2017 წლისმარტი	31
6.2 sputnik-ossetia.ru 2016 წლის მარტი - 2017 წლის მარტი	35
6.3 apsnypress.info 2016 წლისმარტი - 2017 წლისმარტი.....	37
6.4 sputnik-abkhazia.ru 2016 წლისმარტი - 2017 წლისმარტი.....	39
7. თვისებრივი კვლევის შედეგები	45
7.1 ძირითადი მიგნებები.....	45
8. რეკომენდაცია.....	49
9. დასკვნა.....	50
10. ბიბლიოგრაფია.....	54

შესავალი

24 წელია საქართველოში ე.წ. გაყინული კონფლიქტები არსებობს. აფხაზეთის და სამხრეთ ოსეთის (ცხინვალის რეგიონი/სამაჩაბლო) რეგიონებში კონფლიქტი რუსეთის იმპერიალისტური მიზნებით (1992-1993 წელს-აფხაზეთი, 1991-1992 ცხინვალის რეგიონი) დაიწყო.

საქართველოს „დიდი მეზობლის“ რუსეთის ინტერესებში, საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ - ყოფილ დაქვემდებარებულ რესპუბლიკებზე ძალაუფლების შენარჩუნება იყო. რუსეთი ცხინვალის და აფხაზეთის სეპარატისტული მოძრაობების სამხედრო მხარდაჭერით, კონფლიქტის გამწვავებას და სასურველი შედეგის მიღებას ახერხებს. შედეგად, საქართველო კარგავს კონტროლს თავის რეგიონებზე. ცხინვალის რეგიონსა და აფხაზეთს 400 000-ზე მეტი ადგილობრივი მოსახლე ტოვებს და დევნილობაში, დღემდე ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონებში ცხოვრობს.

დღეს რუსეთი ლიდერობს იმ სახელმწიფოთა მცირე ნაწილის სიაში, რომლებმაც სამხრეთ ოსეთი და აფხაზეთი, დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ აღიარეს. რუსეთმა აგრეთვე, აღნიშნულ რეგიონებთან 2015 წელს „თანამშრომლობის განსაკუთრებული ფორმატის ხელშეკრულებას“ მოაწერა ხელი. აღნიშნული ხელშეკრულების მთავარი პუნქტი - ერთიანი სამხედრო ძალის შექმნას ითვალსწინებს. ასევე, მის თანახმად, რუსეთი იღებს ვალდებულებას საპენსიო ფონდით უზრუნველყოს აფხაზეთი და სამხრეთ ოსეთი.

საქართველო კი ამ დროს ცდილობს მოახერხოს ქვეყნის ევროპეიზაცია და სახელმწიფო ინსტიტუტების ჩამოყალიბება. იცვლება მთავრობები და იცვლება მიდგომები აფხაზეთის და ცხინვალის კონფლიქტის მოგვარების თვალსაზრისით. დღეს მთავრობის პოლიტიკა ამ მიმართულებით ასე გამოიხატება: „ჩვენ არ გვინდა მხოლოდ აფხაზეთის მიწის დაბრუნება, ჩვენ გვინდა ჩვენი აფხაზი ძმების დაბრუნება“

(2014 წლის 13 აპრილი - საქართველოს პრეზიდენტის გიორგი მარგველაშვილის საჯარო გამოსვლიდან).¹

საინტერესოა რას ფიქრობს დღეს აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის მოსახლეობა საქართველოსა და რუსეთზე? რა შეხედულებები აქვს შექმნილი საქართველოზე ახალ თაობას, რომელსაც არც ახსოვს საომარი მოქმედებები? რადგან საზოგადოებრივი აზრის შექმნაში მთავარი ძალაუფლება მედიას აქვს, ამიტომაც ჩვენ ვიკვლევთ თუ რას და როგორ წერს საქართველოსა და რუსეთზე კონფლიქტური რეგიონების მედია. საკითხი გაანალიზებულია ფრეიმინგის თეორიის მიხედვით.

კვლევის შედეგები ცხადყოფს, რომ კონფლიქტის მოგვარებაში დიდია მიუკერძოებელი, სიმულვილის ენისგან თავისუფალი, მშვიდობის ჟურნალისტიკის როლი.

ჰიპოთეზა

აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის მედიაში, იქმნება მტრის ხატი საქართველოს სახით. ამასთან ერთად რუსეთი წარმოჩენილია, როგორც მეგობარი, მხარდამჭერი სახელმწიფო. რუსეთი გაშუქებულია ძირითადად პოზიტიურ ჭრილში, მაშინ როდესაც საქართველო გაშუქებულია სრულად ნეგატიურად.

საკვლევი კითხვები: რა სიხშირით შუქდება რუსეთთან და საქართველოსთან დაკავშირებული ინფორმაციები? როგორია მათი ერთმანეთთან შეფარდების შედეგი? როგორია ამ ინფორმაციების კონტექსტი? (დადებითი, უარყოფითი, ნეიტრალური)

კვლევის მიზანი: კვლევას აქვს ორი მიზანი. პირველი რაც ჰიპოთეზის გადამოწმებას და საკვლევი კითხვების პასუხების დანახვას გულისხმობს, ხოლო მეორე - ვაჩვენოთ,

¹საქართველოს პრეზიდენტი გიორგი მარგველაშვილი. საჯარო გამოსვლა. 2014 წელი, 13 აპრილი.

რამდენად მნიშვნელოვანია კონფლიქტების მოგვარების საქმეში ნეიტრალური, ჟურნალისტური სტანდარტებით მომუშავე მედიის არსებობა.

ტერმინთაგანმარტება

ოკუპაცია - ძალის გამოყენებით, სხვა სახელმწიფოს ტერიტორიის ან მისი ნაწილის დროებითი დაკავება.

<http://dictionary.css.ge/content/occupation>

პროპაგანდა - პოლიტიკის ერთ-ერთი ძირითადი ინსტრუმენტი, მიზნად ისახავს შექმნას და განამტკიცოს ისეთი საზოგადოებრივი აზრი, რომელიც ხელსაყრელი იქნება პროპაგანდისტისათვის და ხელსშეუწყობს მისი პოლიტიკის განხორციელებას. საერთაშორისო ურთიერთობებში მისი მიზანია შექმნას საკუთარი ქვეყნის მაქსიმალურად მიმზიდველი იმიჯი და დაწეროს მის და სიმპათია, მაქსიმალურად ეცადოს გაამართლოს ქვეყნის ყოველი ქმედება, ხოლო და პირისპირებული ქვეყნების მიმართ შექმნას უარყოფითი წარმოდგენა და ნეგატიურად განაწყოს მსოფლიო საზოგადოება. თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებში კ-ის ტრადიციულ საშუალებებს - პრესას, რადიოს, ტელევიზიას დაემატა ისეთი მძლავრი საშუალება, როგორც ინტერნეტია. საგარეო პოლიტიკური კ-ის მიზანია ზეგავლენა მოახდინოს „სამიზნე“ ქვეყნის მოსახლეობაზე, რათა მან, თავის მხრივ, გავლენა მოახდინოს თავისი მთავრობის მოქმედებაზე. კ-ის პროცესი გულისხმობს: 1) „კომუნიკატორს“ სხვათაგანწყობის, აზრის, ქცევის შეცვლის განზრახვით; 2) სიმბოლოებს - დაწერილს, თქმულსანქცევითს - რომელთაცკომუნიკატორიიყენებს; 3) კომუნიკაციის საშუალებას;4) აუდიტორიას ანუ სამიზნეს.

<http://dictionary.css.ge/content/occupation>

თავი I ლიტერატურის მიმოხილვა

თეორიული ჩარჩო

ნაშრომის თეორიულ ჩარჩოდ გამოყენებულია ფრეიმინგის თეორია. ფრეიმინგი არის მეთოდი, რომლის მეშვეობითაც მედია არჩევს და განსაკუთრებულად გამოაქვს ამა თუ იმ მოვლენიდან მისი მხოლოდ ერთი ასპექტი. ეს შეიძლება აღვიქვათ, როგორც ერთი დიდი ნახატიდან მისი მხოლოდ ერთი მხარის ან კუთხის აღქმა. პროცესი თავისი არსით, შეიძლება ითქვას, რომ არ წარმოადგენს მოვლენის ობიექტური, სრულყოფილი გაშუქების ფორმას.

ენტმანი (Entman, 1991)² განმარტავდა, რომ ფრეიმის ორი დონე არსებობს. პირველია გონებაში გამჯდარი პრინციპები, ღირებულებები და მეორე - ახალი ამბების ტექსტის პარამეტრები. ფრეიმინგი მიუთითებს იმაზე, თუ როგორ არის სტრუქტურირებული საკითხები და მოვლენები (Reese, 2007)³. ამ მოსაზრებების თანახმად, ჟურნალისტები გაუცნობიერებლად ქმნიან ამბების გადმოცემის ფრეიმებს (Tuchman, 1978).⁴

გოფმანი (Goffman, 1974)⁵ თვლიდა, რომ ჟურნალისტური საქმიანობისას ეფექტს განაპირობებს არა გამიზნული/გაცნობიერებული სურვილი მოვლენა მხოლოდ ერთი კუთხით წარმოაჩინოს, არამედ ის პიროვნული თვისებები- ღირებულებები, რაც თავად ავტორს აქვს. მისი განმარტებით, ფრეიმი არის ადამიანის ინდივიდუალური გამოცდილების ერთიანობის შედეგი.

² Entman, R. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*.

³ Reese. *The Framing Project: A Bridging Model for Media Research Revisited*. 2007.

⁴ Tuchman, Gaye 1978. *Making news: A study in the construction of reality*. New York: Free Press.

⁵ Erving Goffman, 1974. *Frame analysis*. Cambridge, MA, US: Harvard University Press.

Gitlin (1980)⁶წერდა, რომ ფრეიმები წარმოადგენენ შერჩევისა და პრეზენტაციის პრინციპებს იმისა, რაც არსებობს და ხდება. ფრეიმი საზოგადოებაზე შეიძლება ზედაპირულად შეუმჩნეველ, მაგრამ მძლავრ ეფექტს ახდენდეს. ფრეიმინგის თეორიის მიხედვით, ახალი ამბის ფრეიმს ანუ ახალი ამბის სასურველ შეფუთვას შეუძლია განსაზღვროს საკითხის მიმართ მოქალაქეების დამოკიდებულება (Callaghan, K. & Schnell, F., (2001). Nelson and Kinder 1996).⁷ფრეიმი ესაა ცენტრალური იდეა ან ამბის თხრობის გარკვეული მიმართულება, რომელიც ქმნის მოვლენის კონტექსტსა და მის მნიშვნელობას და რომელიც ნათელს ხდის, საერთოდ რაზეა საუბარი.

1.2 კონფლიქტური რეგიონები, სეპარატისტული მოძრაობები და ეთნიკური ჯგუფები ცალკე სახელმწიფოს შექმნის სურვილით

იამ გაის წიგნში „ავტონომია და ეთნიკურობა“⁸ მიმოხილულია ყოფილი იუგოსლავიის კონფლიქტი. „ფედერაციების შექმნა ერთის მხრივ ხელს უწყობს ლოკალურად მცხოვრები ეთნოსის თვითმყოფადობების შენარჩუნებას. თუმცა ზოგიერთ შემთხვევაში ვხედავთ, რომ ის ხდება მათი ინტეგრაციის პროცესის შეფერხების საფუძველი“ - წერს ავტორი.

სახელმწიფოებში ავტონომიური ერთეულების შექმნაზე მსჯელობენ წიგნში „ეთნოსების მიმართ პოლიტიკის ჩამოყალიბება.“⁹ ავტორი ჰენრი ჰელი აკვირდება, როგორც აშშ-ში, ასევე ევროპის სხვადასხვა ქვეყნებში წარსულში მომხდარ ეთნიკურ დაპირისპირებს. თვლის, რომ მთავარი კითხვა რაც მას და ალბათ, საზოგადოების დიდი ნაწილს უჩნდება ასეთია: რატომ აქვთ დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ

⁶Gitlin, Todd, 1980, *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left* (Berkeley: University of California Press).

⁷Callaghan, K. & Schnell, F., (2001). *Assessing the democratic debate: how the news media*.

⁸Yash Ghai, 2000, *Autonomy and Ethnicity*. Cambridge Studies in Law and Society.

⁹Henry E. Hale, 2008, *The Foundations of Ethnic Politics*, Publisher: Cambridge University Press.

ჩამოყალიბების სურვილი ზოგიერთ ეთნიკურ დასახლებებს და რატომ არ უჩნდებათ ასეთი სურვილი სხვებს? თვლის, რომ მსგავსი კონფლიქტების დიდ ნაწილს ინდივიდუალური მიდგომა სჭირდება, რადგან რიგ შემთხვევაში საქმე გვაქვს არა თვითგამორკვევასთან, არამედ სეპარატისტულ მოძრაობებთან. ავტორი თვლის, რომ მსგავს პროცესებში მედიას მნიშვნელოვანი როლი უკავია. ფაქტების ობიექტური გაშუქება იცავს საზოგადოებას მცდარი შეხედულებების შექმნისგან. თვლის, რომ მედია ქმნის მტრის და მეგობრის ხატებს, რაც ადვილად იკიდებს ფეხს საზოგადოებაში.

კონფლიქტური რეგიონების სხვადასხვა მახასიათებლები მრავალ კვლევაშია შესწავლილი. 2013 წელს მომზადდა (ავტორები: Moeed Yusuf, Scott Smith, Colin Cookman)¹⁰ მორიგი კვლევა ავღანეთის კონფლიქტზე. მკვლევარები წერენ, რომ აუცილებელია ავღანეთის მიმართ სტრატეგიის შეცვლა და სამხედრო ჩარევასთან ერთად სოციალური და პოლიტიკური მიდგომების გადახედვა. მათი აზრით, ეს არის კონფლიქტი, რომელიც დამოკიდებულია არა მხოლოდ ავღანეთის შიდა პროცესებზე, არამედ მის მეზობელ სახელმწიფოებზე და აუცილებელია ამ ფაქტორის გათვალისწინება.

მსოფლიოს ყველაზე ცხელ კონფლიქტებს ანალიზებენ წიგნში (The Peace Puzzle: Appendices and Resources)¹¹ მკვლევარები (Daniel C. Kurtzer, Scott B. Lasensky, William B Quandt, Steven L. Spiegel, and Shibley Z. Telhami) და ახლო აღმოსავლეთის არაბულ კონფლიქტებზე წერენ. ხაზს უსვამენ ამერიკის როლს „მშვიდობის მშენებლობაში.“ ამასთან ერთად თვლიან, რომ ამერიკის 20 წლიანი მუშაობის მიუხედავად, გამარჯვებებზე მეტი დამარცხებებია. ახლო აღმოსავლეთის კონფლიქტებს ქრონოლოგიურად მიმოიხილავენ და მიდიან დასკვნებამდე, რომ ამ პრობლემის მოგვარებას არსებულზე გაცილებით მეტი ძალისხმევა სჭირდება.

¹⁰Smith, Scott; Yusuf, Moeed; Cookman, Colin. 2013. Getting It Right in Afghanistan. Published by United States Institute of Peace.

¹¹Daniel C. Kurtzer, Scott B. Lasensky, William B Quandt, Steven L. Spiegel, and Shibley Z. Telhami. 2013. The Peace Puzzle: Appendices and Resources.

კონფლიქტების მოგვარებაში დიპლომატიის მნიშვნელობაზე საუბრობენ წიგნში (Facilitating Dialogue)¹² ავტორები: დევიდ სმოკი და დანიელსერვერი - ანალიზებენ ირანის, კოსოვოს, ისრაელ-პალესტინის, კოლუმბიის, ნიგერიის და ნეპალის კონფლიქტებს. მკვლევარები მიიჩნევენ, რომ კონფლიქტების მოგვარებისას აუცილებელია სამოქალაქო და საერთშორისო ორგანიზაციების გამოყენება, როგორც პროცესის ფასილიტატორების. თვლიან, რომ კონფლიქტურ რეგიონებში სისტემატიური მუშაობა, ტრენინგებითა თუ შეხვედრებით პროცესებზე პოლიტიკური გავლენის მომხდენია. მათი შეფასებით, ასეთი ნაბიჯები საფუძველს უდებს მშვიდობიანი დიალოგის დაწყებას და ასევე მეტი სამოქალაქო განათლება შეაქვთ კონფლიქტურ საზოგადოებებში.

დიპლომატიის მნიშვნელობაზე წერენ (International Mediation in Venezuela)¹³ ავტორები ჯენიფერ მაკოი და ფრანცისკოდიეზი (Jennifer McCoy და Francisco Diez). ანალიზებენ ვენესუელაში მოსახლეობას შორის მომხდარ კონფლიქტს და ხაზს უსვამენ სამოქალაქო სექტორის მხრიდან მომრიგებლის როლის შესრულების მნიშვნელობას.

სამოქალაქოს საზოგადოებასთან დიალოგი არა, მაგრამ კონფლიქტური რეგიონის პაკისტანის და ამერიკის ურთიერთობები არის განხილული წიგნში „როგორ ურთიერთობს პაკისტანი აშშ-სთან“ მკვლევარები (Howard B. Schaffer და Teresita C. Schaffer)¹⁴ მიდიან მიგნებამდე, რომ კონფლიქტების მქონე ქვეყნებისთვის მნიშვნელოვანია, უკვე განვითარებულ სახელმწიფოებთან თანამშრომლობა. ასევე აღნიშნულ მიგნებასთან ერთად არის ქრონოლოგიურად აღწერილ პაკისტანში წარსულში მიმდინარე კონფლიქტები.

მკვლევარები მსჯელობენ მედიის ზეგავლენაზე კონფლიქტის მიმდინარეობის დროს. (Eytan Gilboa, Maria Gabrielsen Jumbert, Jason Miklian და Piers Robinson ნამუშევარში

¹²David R. Smock and Daniel Serwer, Facilitating Dialogue, Publisher: Cambridge University Press.

¹³Jennifer McCoy, Francisco Diez, 2001, International Mediation in Venezuela.

¹⁴Howard B. Schaffer და Teresita C. Schaffer, 2004 How Pakistan Negotiates with the United States.

„Moving media and conflict studies beyond the CNN effect“¹⁵ კვლევისას აკვირდებოდნენ CNN -ის მუშაობას ცივი ომის პერიოდში, ირანის 1991 წლის კრიზისის, სომალის (1991–92), ბოსნიის (1994–45) და კოსოვოს 1999 წლის კონფლიქტის დროს. ნაშრომის დასკვნის თანახმად, მედიის ეფექტი კონფლიქტების აღქმაში და მთავარი აქცენტების გაკეთებაში დიდია. თვლიან, რომ მედია ამ მხრივ ერთ-ერთი მთავარი მოთამაშეა.

კონფლიქტებში მედიის როლზე მსჯელობენ ამერიკის შეერთებული შტატების მშვიდობის ინსტიტუტში. ამ ორგანიზაციის მკვლევარები (Yll Bajraktari და Christina Parajon *The. Role of the Media in Conflict*)¹⁶ თვლიან, რომ დემოკრატიული პროცესების და მშვიდობის მხარდაჭერაც მედიის ერთ-ერთი მთავარია როლია. წერენ, რომ მედიას შეუძლია კონფლიქტები გაანალიზოს და ამით ერთგვარი გაკვეთილი წარუდგინოს საზოგადოებას, თუ რა იწვევს კონფლიქტს და შემდეგ რის გამო არ ხდება ამ ვითარების მოგვარება. მსჯელობენ კონფლიქტზე, როგორც ადგილობრივი ასევე საერთაშორისო მედიის ზემოქმედებაზე. კვლევის დასკვნის თანახმად, საერთაშორისო მედიას აქვს ძალა მოახდინოს გავლენა, როგორც ხელისუფლებებზე ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციებზე, თუმცა ამასთან ერთად, ასეთი ტიპის მედია ხშირად არ არის ზედმიწევნით ზუსტი კონფლიქტის გაშუქებისას. აგრეთვე, კვლევის თანახმად, საერთაშორისო დონორებს მართებთ მხარდაჭერა ადგილობრივი მედიის, რადგან ეს არის საუკეთესო რესურსი, კონფლიქტის მხარეებს შორის ნდობის აღსადგენად. თვლიან, რომ სწორედ ადგილობრივ მედიას შეუძლია კონფლიქტის მონაწილეებს ერთმანეთის ნდობა და მშვიდობიანი მომავლის იმედი გაუზიაროს. მკვლევარების შეფასებით ნებისმიერი სამშვიდობო შეთანხმების ნაწილი უნდა იყოს პრესის თავისუფლების ხელშეუხებლობა.

¹⁵ „Moving media and conflict studies beyond the CNN effect“ .Eytan Gilboa, Maria Gabrielsen Jumbert, Jason Miklian and Piers Robinson. Published: 03 March 2016

¹⁶ „Role of the Media in Conflict“, Yll Bajraktari და Christina Parajon *The*. June 1, 2007. <https://www.usip.org/publications/2007/06/role-media-conflict>.

1.3 კონფლიქტი აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში/ცხინვალის რეგიონი

2011 წელს, მკვლევარები (CEDRIC RYNGAERT and SVEN SOBRIE) აქვეყნებენ კვლევას¹⁷ სახელწოდებით “საერთაშორისო სამართალი და სახელმწიფოებად არ აღიარებული რეგიონები: აფხაზეთი, სამხრეთ ოსეთი.”

მკვლევარები ფიქრობენ, რომ წლების წინ იუგოსლავიის კონფლიქტი ვერ მოგვარდა საერთაშორისო სამართლის პრინციპების დაცვით, რამაც ხელი შეუწყო ძალადობრივ ქმედებებს მსოფლიოს სხვადასხვა წერტილში და მათ შორის საქართველოში. კვლევაში საუბარია აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში, ქართველი ეროვნების მოსახლეობის ეთნიკური ნიშნით დევნაზე.

მსგავსი აქცენტები აქვს გაკეთებული მკვლევარს კემბრიჯის უნივერსიტეტის გამოცემაში „სახელმწიფოებრიობა და თვითგამორკვევა.“ ავტორს აფხაზეთთან და ე.წ. სამხრეთ ოსეთთან მიმართებით შემოაქვს ტერმინი - სეპარატიზმი.

„ხშირად ადამიანების უფლება თვითგამორკვევის, ანუ ცალკე სახელწიფოდ გამოყოფის შესაძლოა გამოყენებულ იქნეს შემდეგი მიზნებისთვის: სახელმწიფოს დახლეწვისთვის, ქვეყნის სუვერენიტეტის შერყევისთვის, ან სამხედრო ინტერვენციის გამართლებისთვის,“ - წერს მკვლევარი. აღნიშნავს, რომ ეს არის თემა, რომელიც ამაზე გაცილებით მცირე ნაწილებად შეიძლება დაიყოს, რადგან საკითხს მრავალი წახნაგი აქვს.

აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის კონფლიქტზე საუბრისას მთავარი აქცენტი რუსეთზე კეთდება ტედ ჰოფის სტატიაში სათაურით: „იდენტობა, ლეგიტიმაცია და სამხედრო ძალის გამოყენება: რუსეთის დიდი სამხედრო ინტერვენცია აფხაზეთში.“

ავტორი თვლის, რომ სხვა ქვეყნის ტერიტორიაზე სამხედრო ძალის გამოყენება უპირობოდ არის საერთაშორისო სამართლის ნორმების დარღვევა.

¹⁷CEDRIC RYNGAERT and SVEN SOBRIE. 2011. International Law or Realpolitik? The Practice of Recognition in the Wake of Kosovo, South Ossetia, and Abkhazia. Journal of International Law.

საერთაშორისო სამართლის კონტექსტში განიხილავენ აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის კონფლიქტს მკვლევარები - კვლევაში, რომელიც „საერთაშორისო სამართლის“ ჟურნალში გამოქვეყნდა - კოსოვოს, აფხაზეთის და ცხინვალის კონფლიქტების ისტორიას ქრონოლოგიურად აანალიზებენ.

მკვლევარების აზრით, ახალი სახელწიფოების შექმნისთვის აუცილებელია შესაბამისი საერთაშორისო სტანდარტების დაცვა, წინააღმდეგ შემთხვევაში პროცესი იქნება მტკივნეული და ნეგატიური მოვლენების საწყისი.

გარდა სამეცნიერო კვლევებისა, აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონზე პერიოდულად უცხოეთის მედიაშიც იწერება სტატიები.

ჟურნალისტები (Alexander Cooley, Lincoln Mitchell. Abkhazia on Three Wheels)¹⁸ აფხაზეთის კონფლიქტის შესახებ წერენ. მთავარ აქცენტს აფხაზეთის რუსეთზე დამოკიდებულებაზე აკეთებენ. ამუქებენ დღევანდელი აფხაზეთის ცხოვრებას და მკითხველს აჩვენებენ რეგიონის, როგორც სამხედრო ასევე საგანმანათლებლო და საპენსიო სისტემის დიდ დამოკიდებულებას რუსეთზე.

რუსეთის ფაქტორზე წერს ავტორი პერ გარტონი (Georgia: Pawn in the New Great Game)¹⁹ აცხადებს, რომ დღეს რუსეთის სამხედრო ნაწილები მშვიდობის მყოფელების სახელით არიან აფხაზეთში, თუმცა აღნიშნული კონფლიქტის სათავეებში თავად რუსეთი დგას.

საქართველო-რუსეთის კონფრონტაციის ჭრილში ხედავს აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის კონფლიქტს მკვლევარი ანურადჰა ჩენოი (Anuradha Chenoy).²⁰ წერს, რომ საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ არაკეთილგანწყობილი ურთიერთობა დაიწყო საქართველოსა და რუსეთს შორის. „დიდმა მეზობელმა“ ეთნიკურად ჭრელ რეგიონებში - სეპატარისტული მოძრაობების მხარდაჭერა დაიწყო. მკვლევარი წერს,

¹⁸Alexander Cooley და Lincoln Mitchell. 2014. Abkhazia on Three Wheels.

¹⁹Per Gahrton. 2014. Georgia: Pawn in the New Great Game

²⁰Anuradha Chenoy. 2013. The Russian-Georgian Confrontation. Published by: Economic and Political Weekly.

რომ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში საქართველო ვერ პოულობდა სანდო მოკავშირეს ევროპასა და ამერიკაში, თუმცა ახლა სურათი შეიცვალა და ბევრი რამ თავად საქართველოზეა დამოკიდებული.

აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის კონფლიქტების გაანალიზების მიზნით 2009 წელს გამოიცა სამტომიანი ანგარიში სახელწოდებით: „საქართველოში მომხდარ კონფლიქტთან დაკავშირებული ფაქტების დამდგენი დამოუკიდებელი საერთაშორისო მისია.“²¹

ეს გამოცემები მოიცავს სხვადასხვა სამხედრო, იურიდიული, ჰუმანიტარული, ადამიანის უფლებათა, პოლიტიკური და ისტორიული სფეროს ექსპერტთა მიერ მოწოდებული ინფორმაციების ნაკრებს. ისინი ფაქტების დამდგენმა მისიამ შეაფასა და წარმოადგენს საქართველოში მომხდარი კონფლიქტის შესახებ ანგარიშს. აღნიშნულ მისიაზე და შედეგების გაანალიზებაზე მომუშავე ადამიანები წერენ, რომ საერთაშორისო სამართლის მიხედვით, რუსი სამხედროების მოქმედებები ქართული სამხედრო ძალების წინააღმდეგ ვერ იქნება გამართლებული, როგორც კოლექტიური თავდაცვა.

თვლიან, რომ „ჰუმანიტარული ინტერვენცია“ რუსეთს ღიად არ გამოუცხადებია. თუმცა, პრეზიდენტმა მედვედევმა 2008 წლის 8 აგვისტოს თავის განცხადებაში სამხრეთ ოსეთში სიტუაციის შესახებ აღნიშნა, რომ „რუსეთი ისტორიულად იყო კავკასიის ხალხების უსაფრთხოების გარანტი, და ეს დღესაც ასეა.“²² აღნიშნულ ანგარიში ასევე წერია: „მედვედევმა აგრეთვე, აღნიშნა, რომ „დღეს სამხრეთ ოსეთში მშვიდობიანი მოსახლეობა, ბავშვები და მოხუცებულები იხოცებიან.“ გარდა ამისა, ტერმინი, რომელსაც რუსები ხშირად ხმარობენ - „დაცვის მოვალეობა“ (responsibility to protect)

²¹ანგარიში:

„საქართველოში მომხდარ კონფლიქტთან დაკავშირებული ფაქტების დამდგენი დამოუკიდებელი საერთაშორისო მისია. 2009. <http://new.smr.gov.ge/Uploads/eb7e7f.pdf>

²²ანგარიში:

„საქართველოში მომხდარ კონფლიქტთან დაკავშირებული ფაქტების დამდგენი დამოუკიდებელი საერთაშორისო მისია. 2009. <http://new.smr.gov.ge/Uploads/eb7e7f.pdf>

ერთგვარად კვეთს დაცვის უფლების ახალ საერთაშორისო კონცეფციას, რომელიც გულისხმობს მოსახლეობის დაცვას, მათი ეროვნების მიუხედავად. ამ განცხადებებით, ჰუმანიტარული ინტერვენციის საკითხი, თუმცა, არაპირდაპირი ფორმით წამოჭრილი იყო რუსეთის მიერ. ჰუმანიტარული ინტერვენცია ნიშნავს ძალისმიერ, მეტწილად, სამხედრო ქმედებას სახელმწიფო საზღვრების მიღმა სახელმწიფოს ან სახელმწიფოთა ჯგუფის მიერ.

დასკვნის სახით, შეიძლება ითქვას, რომ რუსეთის მიერ ძალის გამოყენება ვერ იქნება გამართლებული, როგორც ჰუმანიტარული ინტერვენცია,“ - წერია მისიის ანგარიშში.

ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტის და ჯორჯ ქენანის რუსეთის კვლევების ინსტიტუტის თავიანთ 2013 წლის ანგარიშში, საქართველოს გაყინულ კონფლიქტებში რუსეთის დიდ წვლილზე საუბრობენ. ანგარიში, რომლის სათაურადაც გამოყენებულია ოტო ფონ ბისმარკის სიტყვები, მისი ამ ცნობილი ფრაზით იწყება: „არასდროს არაფერი ჩაიფიქროთ რუსეთის წინააღმდეგ, რადგან ყოველ ჩვენს ეშმაკობას ის გაუთვლელი სისულელით უპასუხებს.“²³

ასეთი დასათაურებული ანგარიში თავის სახელს ამართლებს. მასში აფხაზეთის კონფლიქტი სრულად რუსეთის ინტერესების ჭრილშია დანახული.

„ეთნიკური დაპირისპირების გაღვივება არ შემოიფარგლებოდა მხოლოდ ადგილობრივი მოსახლეობით. რუსეთის სპეცსამსახურების ხელშეწყობით ჩრდილოეთ კავკასიაში შეიქმნა მოხალისეთა მობილიზაციის სპეციალური პუნქტები, საიდანაც ორგანიზებულად გზავნიდნენ საომრად შეკრებილ ბოევიკებს საქართველოს სხვადასხვა ცხელ წერტილში. ასე აღმოჩნდნენ კონფლიქტში ჩართული კაზაკები, ასევე ჩეჩნები, ინგუშები, სომხები და სხვა კავკასიური ერების წარმომადგენლები.

კონფლიქტის გადამწყვეტ ეტაპებზე აქტიურ მოქმედებაზე გადავიდა თავად რუსეთის შეიარაღებული ძალები, რომელიც უკვე უშუალოდ მონაწილეობდა სამხედრო

²³ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტის და ჯორჯ ქენანის რუსეთის კვლევების ინსტიტუტის 2013 წლის ანგარიში, გადმოწერილის ლინკი: gau.ge/sites/default/.../Bulletin%20№02,%202013.doc

ოპერაციებში. გარდა სპეცრაზმელებისა და მედესანტეებისა, ბრძოლებში აქტიურად ჩაება რუსეთის არმიის არტილერია და ავიაცია,“ - ვკითხულობთ ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტის და ჯორჯ ქენანის რუსეთის კვლევების ინსტიტუტის ანგარიშში.²⁴

1.4 მედია და კონფლიქტები/ აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის მედია

კონკრეტულად ოკუპირებული აფხაზეთის და სამხრეთ ოსეთის მედიის შესახებ ანალიზის ხასიათის კვლევა, რომელიც მათ დამოკიდებულებას გამოხატავს საქართველოსა და რუსეთის მიმართ - ამ დრომდე არაა მომზადებული. თუმცა ქართულ სამეცნიერო წრეებში მოიპოვება, „ მედიის განვითარების ფონდის“ (2012 წელი) კვლევა, რომელიც აჩვენებს არა ოკუპირებული რეგიონების მედიის, არამედ ქართული მედიის დამოკიდებულებას მათ მიმართ.

კვლევის: „კონფლიქტების გაშუქება ქართულ მედიაში“ მთავარი სამიზნე იყო საქართველოს სეპარატისტული რეგიონების ირგვლივ განვითარებული მოვლენები. დაკვირვება ერთი თვის განმავლობაში მიმდინარეობდა და მოიცავს 2012 წლის 12 მარტიდან 12 აპრილამდე პერიოდს. დროის ეს მონაკვეთი საგანგებოდ შეირჩა, ვინაიდან ის ემთხვეოდა სეპარატისტულ სამხრეთ ოსეთში ე.წ. პრეზიდენტის და აფხაზეთში დე ფაქტო პარლამენტის არჩევნებს. მონიტორინგის ობიექტებად შეირჩა როგორც სატელევიზიო, ისევე ბეჭდური მედიასაშუალებები.

მათი ერთთვიანი დაკვირვების შედეგად გამოიკვეთა, რომ ტელევიზიები თავიანთ მთავარ საინფორმაციო გამოშვებებში ნაკლებ ყურადღებას უთმობენ კონფლიქტური რეგიონების და მათ ირგვლივ განვითარებული მოვლენების გაშუქებას. რაც შეეხება კონფლიქტების გაშუქების შინაარსობრივ სტრუქტურას, საანგარიშო პერიოდში განხილული საინფორმაციო გამოშვებების სიუჟეტების ანალიზმა აჩვენა, რომ ხშირია თემების გამეორება, თუმცა, ასევე იშვიათი გამონაკლისის სახით გვხვდება ცალკეული ექსკლუზიური მასალებიც. ამასთან, ცალკეული თემები ყველა ტელევიზიის ან

²⁴ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტის და ჯორჯ ქენანის რუსეთის კვლევების ინსტიტუტის 2013 წლის ანგარიში, გადმოწერილის ლინკი: gau.ge/sites/default/.../Bulletin%20№02,%202013.doc

ზოგიერთი მათგანის მიერ მთლიანად იგნორირებულია. მკვლევარების აზრით, საგანგებო აღნიშვნას მოითხოვს ის ფაქტიც, რომ განსხვავებით სატელევიზიო მედიისგან, განხილული ბეჭდურ მედია, საერთოდ არ უთმობს სივრცეს ორივე სეპარატისტულ რეგიონში საანგარიშო პერიოდში გამართულ არჩევნებს.

2011 წელს ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კონფლიქტების ანალიზისა და მართვის მაგისტრმა, ნინო მანიაშვილის სამაგისტრო ნაშრომი „ კონფლიქტების გაშუქება თანამედროვე ქართულ ბეჭდურ მედიაში“ (გაზეთების „რეზონანსისა“ და „ალიას“ მიხედვით. 2010წ.) მოამზადა.²⁵ ნაშრომი მიზნად ისახავდა შესწავლას, თუ როგორ შუქდება კონფლიქტები ქართულ პრესაში, რამდენად სწორად და კარგად ასახავენ ჟურნალისტები ამ სფეროში არსებულ ვითარებას, რა ტენდენციები იკვეთება და რამდენად შეესაბამება იგი საყოველთაოდ მიღებულ სტანდარტებსა და ნორმებს, რამდენად ინარჩუნებენ ნეიტრალურობას, გადმოსცემენ თუ არა ახალ ამბებს კონფლიქტურ რეგიონებზე სრულად, ზუსტად, სამართლიანად და გასაგებად. სამაგისტროს დასკვნის თანახმად: „აღსანიშნავია, რომ „რეზონანსი“ თითქმის ყველა ნომერში ეხმაურებოდა კონფლიქტის თემას, თანაც არა ერთი, არამედ რამდენიმე პუბლიკაციით. ხშირად გვთავაზობს რეპორტაჟებს ახალგორიდან, თუმცა მაინც ექსპერტების მოსაზრებებზე დაყრდნობილი პუბლიკაციები სჭარბობს.

რაოდენობრივი კვლევის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, „რეზონანსისთვის“ ეს საკითხი უდავოდ პრიორიტეტულია. სამწუხაროდ, იმავეს ვერ ვიტყვი „ალიაზე“, პუბლიკაციები კონფლიქტებზე საკმაოდ მწირია, თუმცა, სჭარბობს სააგენტოების მიერ გავრცელებული ახალი ამბები. „რეზონანსისგან“ განსხვავებით „ალიას“ მთავარი მიზანი არა კონფლიქტის გაშუქება და რეალურად არსებული ვითარების ასახვაა, არამედ სენსაცია

²⁵ „ კონფლიქტების გაშუქება თანამედროვე ქართულ ბეჭდურ მედიაში“, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგისტრის ნინო მანიაშვილის სამაგისტრო ნაშრომი.

და სკანდალია, რის გამოც ხშირად ვხვდებით არაეთიკურ გამოთქმებს,“ - კვითხულობთ სამაგისტრო ნაშრომში.²⁶

უცხოური მედიის მიერ კონფლიქტის გაშუქებაზე კვლევა: „რუსეთ-საქართველოს ომის გაშუქება საერთაშორისო მედიაში“ - მკვლევარებმა ლაშა ბაქრაძე, ნინო დანელია, ზაზა თორია, ანა ქემელაშვილი და თიკო ცომიაძე მომზადეს.²⁷ კვლევის მიზანი იყო საერთაშორისო მედიით რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტის გაშუქების გაანალიზება. კონკრეტულად კი, განსაზღვრა თუ ვინ იყო ამ მოვლენების გაშუქებისას უცხოური მედიისთვის ინფორმაციის წყარო, რა ძირითადი მესიჯები ხვდებოდა პრესასა თუ ტელეარხებზე და რა კონტექსტში განიხილებოდა კონფლიქტი. საკვლევ მედიად შეირჩა ყველაზე გავლენიანი ინგლისურ, ფრანგულ და გერმანულენოვანი მედია. კერძოდ, ყოველდღიური გაზეთები – „ნიუ-იორკ ტაიმსი“ (New-York Times), „ვოშინგტონ პოსტი“ (Washington Post), „დეილი მეილი“ (Daily Mail) „გარდიანი“ (Guardian), „ინდეპენდენტი“ (Independent), „ლიბერასიონი“ (libération), „ლე-მონდი“ (le monde), „ლე ფიგარო“ (le Figaro) „ფრანკფურტერ ალგემეინე ცაიტუნგი“ (Frankfurter Allgemeine Zeitung), „ზიუდდეოიჩე ცაიტუნგი“ (Soud Deutsche Zeitung), ყოველკვირეული ჟურნალი „დერ შპიგელი“ (Der Spiegel). ასევე, შესწავლილ იქნა CNN-ის ეთერთ გასული სიუჟეტები. კვლევის შედეგებმა აჩვენა, რომ მსოფლიოს ყველაზე გავლენიან მედიაში გასული ინფორმაციის თითქმის 40% რუსეთ-საქართველოს შორის კონფლიქტს არ არქმევს რაიმე კონკრეტულ სახელს და აღწერილობითი ხასიათისაა. თუმცა, იქ სადაც მოვლენების სახელი კონკრეტდება, უმეტეს შემთხვევაში – 20,2% უკანასკნელი დრამატული მოვლენები განხილულია როგორც რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტი. მოხსენიების სიხშირით მეორე ადგილზეა (12,5%) კონფლიქტის საქართველოში ომის სახით მოხსენიება. ყველაზე იშვიათად – ახალი ამბების მხოლოდ 3,5% არქმევს კონფლიქტს სამხრეთ ოსეთის კონფლიქტს. კატეგორია „სხვაში“ მოხვდა სიუჟეტებისა

²⁶ „კონფლიქტების გაშუქება თანამედროვე ქართულ ბეჭდურ მედიაში“, ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგისტრის ნინო მანიაშვილის სამაგისტრო ნაშრომი.

²⁷ „რუსეთ-საქართველოს ომის გაშუქება საერთაშორისო მედიაში“ - ავტორები: ლაშა ბაქრაძე, ნინო დანელია, ზაზა თორია, ანა ქემელაშვილი და თიკო ცომიაძე.

და სტატიების ის სათაურები, სადაც კონფლიქტი კავკასიის კრიზისად ან კავკასიის კონფლიქტად მოიხსენიება.

კვლევის თანახმად, მხარეთა პასუხისმგებლობასთან ერთად, საერთაშორისო მედია ყველაზე ხშირად, სტატიებისა და სიუჟეტების 44.0%, რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტის განხილვისას აღწერდა სამხედრო ძალების გადაადგილებას, საომარი მოქმედებების მიმდინარეობას. კონფლიქტზე საუბრისას სიხშირით მეორე ადგილზეა - 36.0% - ომის სისასტიკეების აღწერა ანუ, აქცენტის გაკეთება ადამიანური მსხვერპლის რაოდენობაზე, სამოქალაქო ინფრასტრუქტურის ნგრევაზე და ა.შ. ხოლო მესამე ადგილზე - პროგნოზის ფრეიმი. კონფლიქტს ადამიანური ტრაგედიის ჭრილში აშუქებს სიუჟეტების მხოლოდ 21%.

რაც შეეხება თავად ოკუპირებული მედიის სურათის დანახვის შესაძლებლობას, ამ დროისთვის ქართულ მედია სივრცეში არსებობს ერთადერთი გადაცემა „მედია ოკუპირებულ ტერიტორიებზე“ (საპატრიარქოს ტელევიზია – „ერთსულოვნება“)²⁸ სადაც პერიოდულად ხდება აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის ბეჭდური და ინტერნეტ მედიის გაანალიზება. გადაცემის ავტორი და წამყვანი თამარ ბელქანია და თანაწამყვანი, პროფესორი ზაზა ცოტნიაშვილი – აკვირდებიან ოკუპირებული ტერიტორიის მედიას და მასალების ანალიზთან ერთად – მაყურებლებს დასკვნებს სთავაზობენ. გადაცემამ ამ დროისთვის ასობით საგაზეთო, თუ ინტერნეტ მედიაში გამოქვეყნებული ჟურნალისტური მასალა გაანალიზა. მაგალითად, ამ გადაცემების მთავარი თემები იყო: ცხინვალის მედია და ახალი სამხედრო აქცენტები მედიაში; გალის ახალი გამგებელი და სამხედრო რეჟიმი რეგიონში; აფხაზური და ცხინვალის მედია დღეს.

აღნიშნულ გადაცემებში განხილული მასალების თანახმად, ოკუპირებული ტერიტორიების მედია პერიოდულად წერს საქართველოზე, თუმცა კონტექსტი უმრავლეს შემთხვევაში ნეგატიურია. ასეთი დამოკიდებულება არ არის რუსეთის

²⁸ტელევიზია „ერთსულოვნება“ გადაცემებისციკლი „მედიაოკუპირებულტერიტორიებზე.“
www.myvideo.ge/v/2434026

მიმართ. მასალების უმრავლესობაში რუსეთი „მეგობრად“ და „მფარველად“ არის წარმოდგენილი.

საქართველოს კონფლიქტურ რეგიონებში, მედიის დახმარებით მიმდინარე პროპაგანდის შესახებ მიგნებებს ვკითხულობთ „სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი“- ის კვლევაში: „დემოკრატიზაციის პროცესი, რეგიონული კონტექსტი, ეროვნული უმცირესობები და კონფლიქტების ტრანსფორმაცია.“²⁹

აღნიშნულ კვლევაში, რომელიც 2011 წლის ივლისი-სექტემბერს მოიცავს ვკითხულობთ: „რაც უფრო დიდხანს შენარჩუნდება გამოუვალი პოლიტიკური მდგომარეობა, მით უფრო გაიზრდება გაუცხოება, ერთი მხრივ, ქართულ და, მეორე მხრივ, აფხაზურ და ოსურ საზოგადოებებს შორის. ამგვარად, რეგიონების გაუცხოების პროცესი შეუქცევადი გახდება არა მხოლოდ რუსული ოკუპაციის გამო, არამედ საზოგადოებებს შორის ნდობისა, კეთილი ნებისა და კონტაქტების არარსებობის გამო. მხარეების ოფიციალური რიტორიკა და პროპაგანდა უნდობლობასა და ანტაგონიზმს მხოლოდ აღვივებს.“

საქართველოს მაგალითზე არა, მაგრამ მედიის დიდ გავლენაზე, ზემოთ ხსენებულ, კვლევებზე ფართო მასშტაბიანი დაკვირვება, აწარმოა ჯადი ვოლფსფელდი (Gadi Wolfsfeld. Cambridge University Press, 1997).³⁰ მისი კვლევა სახელწოდებით „მედია და პოლიტიკური კონფლიქტები“ აანალიზებს ისრაელის და პალესტინის კონფლიქტის გაშუქებას - ისრაელის მედიაში.

მკვლევარი წერს, რომ მედიის განვითარებამ და იმან, რომ მნიშვნელოვანი ამბები ელვის სისწრაფით ვრცელდება მსოფლიოში - სამყარო გადააქცია „გლობალურ სოფელად“ - სადაც ინფორმაცია ისე ვრცელდება როგორც პატარა სოფელში ჭორები. კვლევის დასკვნაში კი წერია, რომ ისრაელის და პალესტინის დაპრისპირების შედეგად

²⁹ „სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი“- ის კვლევა: „ დემოკრატიზაციის პროცესი, რეგიონული კონტექსტი, ეროვნული უმცირესობები და კონფლიქტების ტრანსფორმაცია.“ (2011 წლის ივლისი-სექტემბერი)

³⁰Gadi Wolfsfeld (Cambridge University Press, 1997). Media and Political Conflict: News from the Middle East. Cambridge University Press.

მედია სივრცე იქცა „არენად“ - ურთიერთბრალდებების, თანამდებობის პირების აგრესიის გაშუქების იარაღად და შეიძლება ითქვას, რომ თავადაც მედია გახდა პოლიტიკური თამაშის მონაწილე.³¹

მკვლევარები, როლებიც კონფლიქტების გაანალიზებით არიან დაკავებულნი, განსაკუთრებულ ყურადღებას პროპაგანდის ფაქტორს უთმობენ. საქართველოს კონფლიქტებთან მიმართებითაც ეს საკითხი საყურადღებოა.

„მედიის განვითარების ფონდმა“ 2014–2015 წლებში ჩაატარა ქართული მედიის მონიტორინგი.³² ორგანიზაცია ინტერესდებოდა მედიაში რუსული პროპაგანდის „გაზომვით.“ ამ შემთხვევაში ორგანიზაციის მკვლევარები ყურადღებას ამახვილებენ არა ოკუპირებული ტერიტორიების მედიაში მიმდინარე რუსულ პროპაგანდაზე, არამედ თავად საქართველოს მედიაში არსებულ რუსული პროპაგანდის ნიშებზე. მიუხედავად ამ განსხვავებისა, აღნიშნული კვლევა ჩვენთვის საინტერესოა, რადგან გვაქვს შესაძლებლობა, დავაკვირდეთ ზოგადად, თუ როგორ მუშაობს რუსული პროპაგანდა.

მკვლევარები თვლიან, რომ საქართველოს შემთხვევაში, შეიძლება ითქვას, სახეზეა არა პირდაპირი რუსული პროპაგანდა, არამედ ირიბად, ანტიდასავლური პროპაგანდის მეშვეობით წარმართული სქემა, რომელიც ქართულენოვანი მედია საშუალებების მეშვეობით ხორციელდება. მონიტორინგის შედეგების თანახმად, ეს პრობლემა მენსტრიმული მედიისთვის დამახასიათებელი არ არის. სატელევიზიო მედიიდან ანტიდასავლური განწყობები და რუსული ნარატივი ყველაზე მკაფიოდ მედია-კავშირ „ობიექტივში“ იჩენს თავს, რომელსაც საერთო მაუწყებლობის ლიცენზია აქვს და საკაბელოების მეშვეობით ვრცელდება. კვლევაში წერია, რომ „ობიექტივის“ სატელევიზიო რეიტინგების შესახებ მონაცემები არ მოიპოვება, ვინაიდან ის რეიტინგების სატელევიზიო აუდიტორიის გაზომვის კომპანიის „თი-ვი ემ-არ

³¹Gadi Wolfsfeld (Cambridge University Press, 1997). Media and Political Conflict: News from the Middle East. Cambridge University Press.

³²„მედიის განვითარების ფონდის“ მედიამონიტორინგის ანგარიში: ანტიდასავლური პროპაგანდა. (2014-2015 წლები)

საქართველოს“ დამკვეთი არ არის. იმ მედია საშუალებებიდან, რომლებიც გამოკვეთილად ანტიდასავლურ რიტორიკას მიმართავენ პირდაპირ რუსულ წყაროებზე მითითებას ძირითადად მხოლოდ სამი მედია საშუალება „ობიექტივი“, „საქინფორმი“ და Geworld.ge ახდენენ. კვლევამ აჩვენა, რომ სააგენტოებში „პირველი“ და „რეპორტიორი“ გამოქვეყნებული ანტიდასავლური შინაარსის მასალები წარმოადგენს რუსული მედიიდან გადმიბეჭდილ და გადმოთარგმნილ ტექსტებს.

კვლევა აჩვენებს, რომ რუსეთი გამცდილია პოლიტიკური მიზნებისთვის მედიის გამოყენებაში.

1.5 მშვიდობის ჟურნალისტიკა

მშვიდობის ჟურნალისტიკა არის ეთიკური, სამართლიანი და მიუკერძოებელი გაშუქება, რომელიც სცდება მოვლენათა მარტივი ბიოპოლარული ინტერპრეტირების ფარგლებს და მტრულად განწყობილ მხარეთა ვიწრო შეხედულებებს. ასეთი ჟურნალისტიკა ხელს უწყობს კონფლიქტით გახლეჩილ მხარეებს შორის ნდობის აღდგენას.

მკვლევარმა იოჰან გალტუნგმა (JOHAN GALTUNG) ჟურნალისტიკას განუსაზღვრა დიდი როლი კონფლიქტის დარეგულირებაში (1953).³³ მისი თეორიების თანახმად, მედიასაშუალებები ან ამძიმებენ სიტუაციას ან აწარმოებენ სამშვიდობო ჟურნალისტიკას. სამშვიდობო ჟურნალისტიკა მოიცავს მშვიდობაზე ორიენტირებულ მედიას. სამშვიდობო მედია არ არის მიმართული კონფლიქტში მონაწილე რომელიმე მხარის "გამარჯვებისკენ", მისთვის არ არსებობს კონცეფცია – ჩვენ და ისინი. სამშვიდობო ჟურნალისტიკა არასოდეს აკეთებს აქცენტს, თუ ვინ ისროლა პირველმა, არასოდეს არ ხდის კონფლიქტს ბურუსით მოცულს, იდუმალს, ან სკადალურს. თვლის, რომ კონფლიქტი უნდა იყოს მაქსიმალურად გამჭვირვალე, უნდა ჩანდეს ყველა მხარის პოზიცია, აქცენტი უნდა გაკეთდეს იმ ხალხზე, ვინც სამშვიდობო პროცესებშია

³³Johan Galtung (1998); War Journalism; Peace Journalism;

ჩართული. რაც მთავარია, ჟურნალისტები კონფლიქტის გამუქებისას ყველა მხარეს უნდა მიუდგნენ ჰუმანურად, ყველა მხარის მოსაზრება უნდა გახადონ ცნობილი.

გალტუნგმა მედიას და მედიის წარმომადგენლებს დააკისრა კიდევ ერთი საპასუხისმგებლო საქმე. ჟურნალისტმა კონფლიქტის გამუქებისას აუდიტორიად უნდა მოიაზროს არა მხოლოდ საკუთარი მხარე, არამედ კონფლიქტში მონაწილე სხვა მხარეც. ინფორმაცია უნდა იყოს გათვლილი კონფლიქტის მონაწილე ყველა ერზე.

კონფლიქტში ჟურნალისტიკის როლზე წერს იოჰან გალტუნგი. ჟურნალისტებს, რომლებიც კონფლიქტების თემაზე მუშაობენ, იგი ურჩევს: დაწვრილებით გააშუქონ ორივე მხარის შეხედულება; თვალი ადევნონ იმას, რომ ინფორმაცია მოიპოვონ სხვადასხვა წყაროებიდან; შეზღუდონ ელიტური წყაროებიდან მიღებული ინფორმაცია, მაგრამ ძალიან ხშირად გააცნონ საზოგადოებას სხვა და სხვა ექსპერტთა მოსაზრებები; არ შეაქონ ომის ტექნოლოგიები და სიმძლავრე; მკვეთრად აღწერონ ომის საშინელებები; რეპორტაჟებში სიმპატიით გადმოსცენ უბრალო ადამიანების ცხოვრება; გააცნონ აუდიტორიას კონფლიქტის ფონი და წინაპირობა; გაითვალისწინონ, რომ პოპულარული პიროვნებები და პიარ-ტექნოლოგები ეცდებიან მათი რეპორტაჟები გამოიყენონ თავიანთი ინტერესებისათვის; რეპორტაჟის სიუჟეტი არ ააგონ თავიანთ საქმიანობაზე; დაწვრილებით აღწერონ და მხარი დაუჭირონ სამშვიდობო ინიციატივებს.

იოჰან გალტუნგი მშვიდობის ჟურნალისტიკის როლზე წერს ასევე სტატიაში (Peace Journalism and Reporting on the United States)³⁴ სადაც განხილულია მშვიდობის ჟურნალისტიკის სხვადასხვა ასპექტები. მკვლევარი თვლის, რომ მედიის ამ მიმართულების საქმე მხოლოდ ფაქტების გადმოცემა არ არის. მედიამ უნდა გამოააშკარავოს კონფლიქტში ჩართული ყველა მთავარი აქტორი. უნდა აჩვენოს ვის ინტერესია ამ კონფლიქტში და ვინ ზიანდება ამ ყველაფრით. შესაბამისად, გალტუნგი

³⁴ „Peace Journalism and Reporting on the United States“- მკვლევარი: JOHANGALTUNG
<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=2&sid=e956590d-c95b-49de-bafb-8b2d0e6a3fb4%40sessionmgr120&hid=129&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbnGl2ZQ%3d%3d#db=aph&AN=114516799>

თვლის, რომ ამ მეთოდით მედია თავისი საქმიანობით, ერთგვარად, წარმოაჩენს კონფლიქტიდან გამოსავალსაც.

მშვიდობის ჟურნალისტიკის შესახებ ვკითხულობთ სხვა კვლევებსაც (Mirza Jan და Muhammad Rashid კვლევაში: Peace Journalism and Conflict Reporting: The Case of Pakistani Media)³⁵ ნამუშევარში მკვლევრები ახსნიან პაკისტანის კონფლიქტში მშვიდობის ჟურნალისტიკის როლს. თვლიან, რომ მშვიდობის ჟურნალისტიკა არის ამბის გაშუქების ახალი კონცეფცია, რომელიც წარმოაჩენს კონფლიქტის ბნელ მხარეებს. ხაზგასმით წერენ, რომ უდიდესი განსხვავებაა პროგნადასა და მშვიდობის ჟურნალისტიკას შორის. პაკისტანის მაგალითზე მკვლევარი წერს, რომ ბევრი წინააღმდეგობის და დაბრკოლების მიუხედავად, მედიის ნაწილმა შეძლო პაკისტანში მიუკერძოებლობის შენარჩუნება და გახდა სიტყვის თავისუფლების სიმბოლო. თუმცა აქვე საუბარია მედიის ნაწილზე, რომელმაც მთავრობაზე ფინანსური დამოკიდებულების გამო, ვერ შეძლო თავის დანიშნულების შესრულება.

მშვიდობის ჟურნალისტიკის ახალ დირექტივებზე ვკითხულობთ ჯუდი ბულერის წიგნში (A Review of Reporting Conflict: New Directions in Peace Journalism).³⁶ ნაშრომი მოიცავს სხვადასხვა კვლევებს მშვიდობის ჟურნალისტიკის მიმართულებით და აჩვენებს მედიის ამ მიმართულების წარმატებას. ავტორი ოპტიმისტურად უყურებს მშვიდობის ჟურნალისტიკის განვითარებას და თვლის, რომ მისი საჭიროება დიდია და ასევე იქნება მომავალშიც.

1.6 საერთაშორისო ორგანიზაციები კონფლიქტზე აფხაზეთსა და ცხინვალში

³⁵ „Peace Journalism and Conflict Reporting: The Case of Pakistani Media“ - Mirza Jan და Muhammad Rashid. South Asian Studies. A Research Journal of South Asian Studies. Vol. 26, No. 2, July – December 2011, 311-324
<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=5&sid=e956590d-c95b-49de-bafb-8b2d0e6a3fb4%40sessionmgr120&hid=129&bdata=JnNpdGU9ZWZwvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=78132937&db=aph>

³⁶ „A Review of Reporting Conflict: New Directions in Peace Journalism“ - JUDY BULLER. Peace Review: A Journal of Social Justice, 23:252–254. <http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=14&sid=e956590d-c95b-49de-bafb-8b2d0e6a3fb4%40sessionmgr120&hid=129&bdata=JnNpdGU9ZWZwvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=61012053&db=aph>

გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ 2016 წლის 7 ივნისს ნიუ-იორკში მიიღო მორიგი რეზოლუცია,³⁷ რომელიც აღიარებს ყველა იძულებით გადაადგილებული პირისა და ლტოლვილის უფლებას, დაბრუნდნენ ოკუპირებულ აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში. ამჯერად, აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში დევნილების დაბრუნებას მხარი 76-მა ქვეყანამ დაუჭირა, მოწინააღმდეგე კი 15 იყო.

მოწინააღმდეგე 15 ქვეყანას შორის არიან სომხეთი, ბელარუსი, ბურუნდი, კუბა, ჩრდ. კორეა, ლაოსი, ნაურუ, ნიკარაგუა, რუსეთი, სამხ. სუდანი, სუდანი, სირია, ვენესუელა, ვიეტნამი და ზიმბაბვე. შარშან მეთექვსმეტ ემოწინააღმდეგე მალდივის რესპუბლიკა იყო, რომელსაც წელ სკენჭისყრაში მონაწილეობა საერთოდ არ მიუღია.

კითხვაზე პასუხისაგან თავი შეიკავა 64-მა სახელმწიფომ. მათ შორის ჭარბობენ სამხრეთ ამერიკული და აფრიკული ქვეყნები. მხარდამჭერ ქვეყნებს შორის კი არიან აზერბაიჯანი, ბელგია, ბულგარეთი, ესტონეთი, ფინეთი, დანია, უკრაინა, აშშ, საფრანგეთი, გერმანია, ლატვია, ლიტვა და ა.შ.

რეზოლუცია, რომელიც ჰუმანიტარული ხასიათისაა და პოლიტიკურ ტერმინებს არ შეიცავს, აღიარებს აფხაზეთიდან და ცხინვალის რეგიონიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა უფლებებს; რომ მიეცეთ საშუალება, სურვილის შემთხვევაში საკუთარ სახლებში დაბრუნდნენ, მიუხედავად მათი ეთნიკური კუთვნილებისა. გარდა ამისა, დოკუმენტი გმობს ძალადობრივი მეთოდებით დემოგრაფიული ცვლილებების განხორციელებას.

აღნიშნული რეზოლუცია გაეროს გენერალური ასამბლეის კენჭისყრაზე პირველად 2008 წელს გავიდა. მაშინ მას მხარი 14-მა ქვეყანამ დაუჭირა 11-ის წინააღმდეგ.

კვლევის მეთოდები

ნაშრომში ძირითადად საკვლევ მეთოდებად გამოყენებულია კონტენტანალიზისა და სიღრმისეული ინტერვიუების მეთოდი.

³⁷გაერო 2000-2016 წლებისყოველწლიური რეზოლუციებისაქართველოსშესახებ.

კონტენტანალიზი არის მასმედიის შინაარსის კვლევის მეთოდი, ტექნიკა, რომელიც იდენტიფიცირება სუკეთებს, კატეგორიების მიხედვით ალაგებს, აღწერს და რაოდენობრივად ითვლის მოკლევადიან და გრძელვადიან ტენდენციებს. როგორც განმარტავს ამ ტექნიკის ერთ-ერთი თეორეტიკოსი კნიპერ დორფი (1980), კონტენტანალიზი წარმოადგენს საკვლევ ტექნიკას, რომლის მეშვეობითაც დგინდება მონაცემების მყარი დავალიდური კორელაცია და მიმართებამათ კონტექსტთან. მეორე თეორეტიკოსი კერლინგერი (1986) მიუთითებს ამტექნიკის სისტემურობაზე, რაოდენობრიობაზე და ობიექტურობაზე. კონტენტანალიზი რამდენიმე ეტაპად ხორციელდება: პირველ ეტაპზე გამოიყოფა საკვლევ პოპულაცია, მედია საშუალებების სიმრავლე, რომელთა შინაარს იდენტიფიცირებულია მკვლევრისთვის საინტერესო საკითხი; შემდეგ გამოიყოფა კონკრეტული საკვლევ საკითხი და ის ცვლადები, რომელთა კორელაციამაც საკვლევ საკითხი უნდა გაანალიზოს, ან დაადასტუროს ან უარჰყოს მკვლევრის მიერ წამოყენებული ჰიპოთეზა. მეორე ეტაპზე გამოიყოფა ანალიზის ერთეული, სიტყვა-გასაღებიან შეტყობინება-გასაღები; მესამე ეტაპზე ხდება იმ შინაარსობრივი კატეგორიების იდენტიფიცირება, რომელთა მიხედვითაც ხდება საზრისისეული ერთეულის კატეგორიზაცია. მეოთხე ეტაპზე ხდება რაოდენობრივი მაჩვენებლების დათვლა, სანდოობის კოეფიციენტის დადგენა მიღებულის ტატისტიკური პროცედურების მეშვეობით. დასკვნითი ეტაპი არის მიღებული მონაცემების გაანალიზება, ტენდენციების გამოკვეთა და დასკვნების გამოტანა. 1. საკვლევ საკითხის ან ჰიპოთეზის ჩამოყალიბება; 2. პოპულაციის განმარტება; 3. პოპულაციიდან შესაბამისი შერჩევის ზომი საღება; 4. საზრისისეული ერთეულის შერჩევა და განმარტება; 5. გასაანალიზებელი შინაარსის კატეგორიების დადგენა; 6. კვანტიფიკაციის სისტემის დაწესება; 7. კოდირება და საპილოტე კვლევა; 8. შეგროვებული მონაცემების ანალიზი; 9. დასკვნების გამოტანა.

1. კვლევის ობიექტები და დაკვირვების ტაქტიკა

იმის გათვალისწინებით, რომ ამ დროისთვის აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონები ოკუპირებულია, ვერ მოხერხდა აღნიშნულ ტერიტორიებზე ჩასვლა და დაკვირვების განხორციელება - ყველა სახის მედიასაშუალებებზე. ორივე რეგიონის მართვა ხდება საერთაშორისო სამართლის კანონს მიღმა მყოფი ძალების მიერ და კვლევითი საქმიანობის ჩატარება პირადი უსაფრთხოების რისკთან არის დაკავშირებული. შესაბამისად ჰიპოთეზაზე და საკვლევ კითხვებზე პასუხების ძებნას ვიწყებთ აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის რუსულენოვან ინტერნეტმედიაში.

კონტენტანალიზის მეთოდით ვაკვირდებით 2016 წლის მარტსა და 2017 წლის მარტში შემდეგ ვებ-გვერდზე მომზადებულ ჟურნალისტურ ნამუშევრებს: sputnik-ossetia.ru; osinform.org; sputnik-abkhazia.ru; apsnypress.info.

4. კოდირებისანკეტა

კოდერი: მანონ ბოკუჩავა

მედია:

ჟურნალისტური ნამუშევრის გამოქვეყნების თარიღი:

სათაური:

სათაურის გაანალიზება:

ინფორმაციული

დადებითი ტენდენცია რუსეთის მიმართ

დადებითი ტენდენცია საქართველოს მიმართ

უარყოფითი ტენდენცია საქართველოს მიმართ

უარყოფითი ტენდენცია რუსეთის მიმართ

ნეიტრალური

კითხვისნიშნისშემცველი

სხვა

ფრეიმები:

ვარკვირდები დამნაშავეს ფრეიმი თუ იქმნება და ვისგან - რომელი მხარეა პოზიტიური და რომელი ნეგატიური ტონით გაშუქებული? და აქვს, თუ ადგილი ნეიტრალურ გაშუქებას?

ინფორმაციული

დადაებითი ტენდენცია რუსეთის მიმართ

დადებითი ტენდენცია საქართველოს მიმართ

უარყოფითი ტენდენცია საქართველოს მიმართ

უარყოფითი ტენდენცია რუსეთის მიმართ

ნეიტრალური

კითხვისნიშნის შემცველი

სხვა

კოდური სიტყვები: საქართველო, რუსეთი, თბილისი, მოსკოვი, გიორგი მარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი), გიორგი კვირიკაშვილის (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი), ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი), ქართველები, რუსები.

5. გაშუქების ტენდენციის შეფასების კრიტერიუმები

წარმოჩენილია მოვლენა მასში მონაწილე, თუ მასთან კავშირში მყოფი მხოლოდ ერთი მხარის პოზიციით; როდესაც ჟურნალისტურ ნამუშევარში ავტორი პირდაპირი ფორმით გვთავაზობს მხოლოდ ფაქტის/მოვლენის მისეულ შეფასებას და არ უთმობს ტრიბუნას განსხვავებულ შეფასებებს; როდესაც ჟურნალისტი მოსაზრებას ფაქტად წარმოაჩენს, ან პირიქით; მასალაში გამოყენებული ფაქტების სიზუსტე; როდესაც დარღვეულია ბალანსი - მოვლენაში მონაწილე მხარეები არათანაბარ პირობებში არიან. მაგალითად, ერთი მხარის მოსაზრებას სამი რესპონდენტის პოზიცია ამყარებს, ხოლო მეორე მხარის, ან სხვა მხარეების პოზიციებს თითო-თითო; როდესაც ხდება

ჟურნალისტურ ნამუშევარში გამოგონილი, ან დაუზუსტებელი, გადაუმოწმებელი ინფორმაციის გამოყენება.

როდესაც ეს ტენდენციები შეინიშნება ჟურნალისტურ ნამუშევარში, ვახდენ შინაარსობრივად მათ გააზრებას და ვადგენ ეს ფაქტორი რუსეთის იმიჯის სასიკეთოდ იყო, თუ საქართველოსი. ასევე გაშუქების ეს ფორმა უარყოფითად წარმოაჩენს თუ არა რუსეთს, ან საქართველოს. მასალები, სადაც არ აღინიშნება მსგავსი ტენდენციები, მივიჩნე ნეიტრალურად, რადგან მათში სხვადასხვა მხარეები თანაბრადაა წარმოჩენილი - ჟურნალისტი საზოგადოებას ყველა მხარის პოზიციას აცნობს, მიჯნავს ფაქტს და მოსაზრებას, მასალაში იყენებს მხოლოდ გადამოწმებულ ფაქტებს.

6. ძირითადი კვლევა

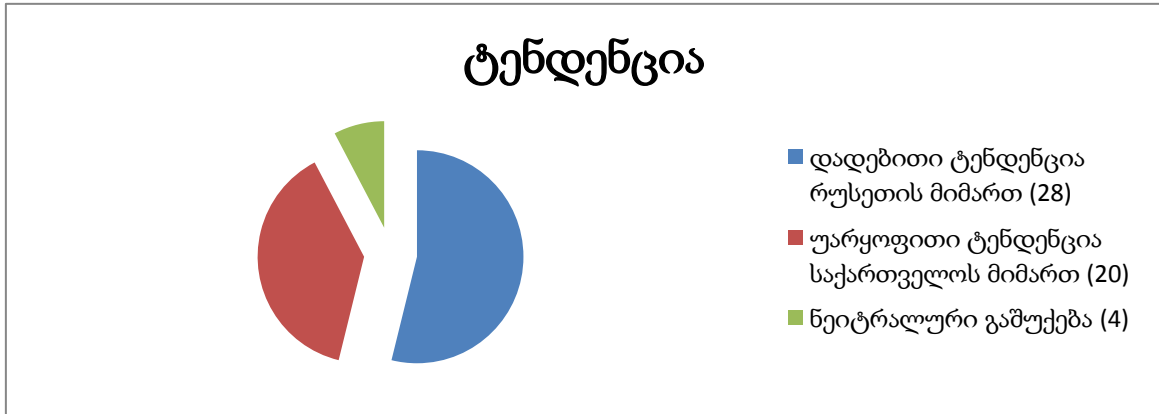
6.1 osinform.org - 2016 წლისმარტი - 2017 წლისმარტი

osinform.org - აღნიშნული მედია აშუქებს ოკუპირებული სამხრეთ ოსეთის ამბებს. ჟურნალისტური ნამუშევრები მზადდება რუსულ ენაზე. კოდირების სისტემამ 2016 წლის მარტის თვეს, ასეთი შედეგები აჩვენა (სულ გავეცანი 52 ჟურნალისტურ ნამუშევარს): საქართველო ნახსენები იყო 48-ჯერ, რუსეთი 96, თბილისი - 6, მოსკოვი - 17, გიორგი მარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი) - 0, გიორგი კვირიკაშვილი (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი) - 0, ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი) - 21, ქართველები - 32, რუსები - 44.

ჟურნალისტური ნამუშევრების სათაურების ანალიზის შედეგი კი ასეთია: 23 სათაური იყო ინფორმაციული, 11 გამოხატავდა უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ, 3 იყო ნეიტრალური, ხოლო 15 ასახავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ.

ჟურნალისტური ნამუშევრების შინაარსის შესწავლამ კი წარმოადგენა შემიქმნა ფრეიმებზე, რომელიც მათი დახმარებით იქმნება. უშაულოდ ნამუშევრების ძირითადი

შინაარსი შემდეგი ტენდენციის მატარებელი იყო: 28 ნამუშევარი გამოხატავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ, 20 ნამუშევარი უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ, ნეიტრალური გაშუქება იყო მხოლოდ 4 ნამუშევარში.

დროის ამ პერიოდში, ანუ 2016 წლის მარტის თვეს, ვებ-გვერდმა osinform.org ძირითადად შემდეგი თემატიკის საკითხები გააშუქა: ოკუპირებული სამხრეთ ოსეთის სოციალურ-პოლიტიკური და სამხედრო თანამშრომლობა რუსეთთან; კულტურული მიმართულებით თანამშრომლობა რუსეთთან. საქართველოს მიმართ განსაკუთრებული უარყოფითი დამოკიდებულება კი ასახული იყო ე.წ. ისტორიული ექსკურსის მატარებელ სტატიებში, სადაც ქართული მხარე წარმოჩენილი იყო, როგორც ოსებზე მოძალადე.

საქართველოს მიმართ, დროის ამ მონაკვეთში, უარყოფითი ხასიათის მასალები მომზადდა ქართული ქორეოგრაფიული ანსამბლის „რუსთავის“ და ჯგუფი „ბანის“ ჩრდილოეთ ოსეთში დაგეგმილი კონცერტის გამო. აღნიშნული კონცერტის შესახებ სტატიები დასათაურდა ამგვარად: „ეს რა არის ძმებო?!“ - რითაც ავტორი მიმართავდა ჩრდილო ოსეთის საზოგადოებას და ქართველებისთვის კონცერტის ჩატარების უფლების მიცემას მათ ღალატად აღიქვამდა.

უარყოფითი კონტექსტით გაშუქდა ქართული მხარის ე.წ ოსურ მხარესთან პატიმრების გაცვლის საკითხიც. მიუხედავად იმისა, რომ ეს იყო ბოლო პერიოდში ერთადერთი საკითხი, სადაც მოხერხდა თანამშრომლობა, აღნიშნულმა მედიამ აქცენტი მხოლოდ იმაზე გააკეთა, რომ განთავისუფლდნენ „უკანონოდ დატყვევებული“ პირები. ჟურნალისტებმა დროის ამ მონაკვეთში გააშუქეს ე.წ საზღვრის დარღვევის ფაქტები და

საკითხი შეაფასეს, როგორც სუვერენული სახელმწიფოს საზღვრის დარღვევა. ყველა ამ თემატიკის მასალში ხაზგასმული იყო, რომ მსგავსი ქმედებით ქართული მხარე აწყო ბენ პროვოკაციებს. ჟურნალისტების ყურადღების მიღმა დარჩა ის ფაქტი, რომ ე.წ. საზღვრის დამრღვევები თაობების განმავლობაში ცხოვრობდნენ იმ ტერიტორიებზე, სადაც ახლა მათ გადასვლისას აკავებენ.

მარტის თვეს, ტრადიციულად მომზადდა ქალთა დღის ამსახველი ღონისძიებების მასალები, თუმცა განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო იმას, რომ 8 მარტი ვლადიმერ პუტინმა ოკუპირებული სამხრეთ ოსეთის იმჟამინდელი პრეზიდენტის მეუღლეს მიულოცა. დროის ამ პერიოდში, მომზადებული მასალების უმეტესობა ასახავდა რუსეთის ოფიციალურ პირებთან თანამშრომლობას. არ მომზადებულა არც ერთი ჟურნალისტური მასალა, რომელიც რაიმე კუთხით უარყოფითად წარმოაჩენდა რუსეთს. რასაც ვერ ვიტყვით საქართველოზე - ამ შემთხვევაში კი საქმე პირიქით იყო, არ მომზადებულა არც ერთი ჟურნალისტური ნამუშევარი, რომელიც პოზიტიურ ფრეიმს შექმნიდა საქართველოზე.

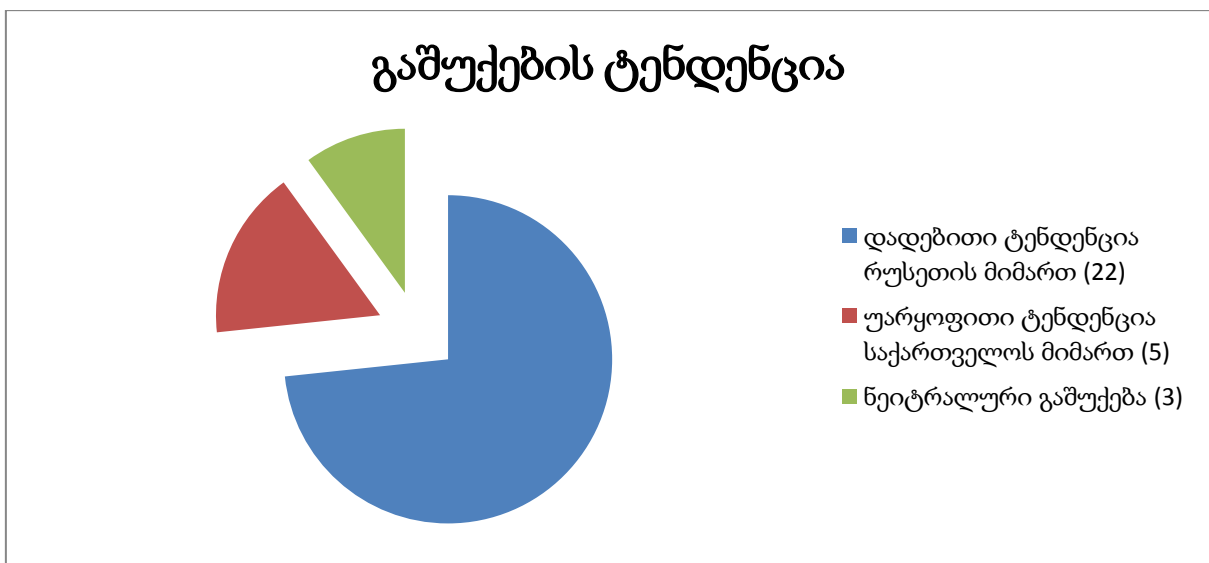
osinform.org-ის მუშაობის დაკვირვებას ვაგრძელებდი 2017 წლის მარტში. კოდური სიტყვების მიხედვით გაანალიზება მიწევს 30 მასალის. დროის აღნიშნულ პერიოდში, ოკუპირებულ სამხრეთ ოსეთში იყო ე.წ. საპრეზიდენტო არჩევნების სამზადისი. ხშირად ისმებოდა მედიის მიერ კითხვები კანდიდატების ხედვებზე რუსეთთან ურთიერთობაზე. ასევე ამ პერიოდში განხორციელდა იმჟამინდელი ე.წ. პრეზიდენტის და რუსეთის პრეზიდენტის შეხვედრაც.

კოდური სიტყვების შემდეგი სიხშირით გამოიყენეს: საქართველო ნახსენები იყო 36-ჯერ, რუსეთი 99, თბილისი - 5, მოსკოვი - 47, გიორგი მარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი) - 0, გიორგი კვირიკაშვილი (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი) - 0, ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი) - 75, ქართველები - 16, რუსები - 73.

ჟურნალისტური ნამუშევრების სათაურების ანალიზის შედეგი კი ასეთია: 19 სათაური იყო ინფორმაციული, 6 გამოხატავდა უარყოფით ტენდენციას საქართველოს

მიმართ, 1 იყო ნეიტრალური, ხოლო 4 ასახავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ.

ჟურნალისტური ნამუშევრების შინაარსის შესწავლამ კი წარმოადგენა შემიქმნა ფრეიმებზე, რომელიც მათი დახმარებით იქმნება. უშუალოდ ნამუშევრების ძირითადი შინაარსი შემდეგი ტენდენციის მატარებელია: 22 ნამუშევარი გამოხატავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ, 5 ნამუშევარი უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ, ნეიტრალური გაშუქება იყო მხოლოდ 3 ნამუშევარში.

მედია აქცენტს აკეთებდა ე.წ სამხრეთ ოსეთის ხელისუფლების სტრატეგიულ თანამშრომლობაზე რუსეთთან, ხაზს უსვამდა მოსაზრებას იმის თაობაზე, რომ უსაფრთხოება სრულადაა დამოკიდებული რუსეთთან თანამშრომლობაზე. საქართველო კი წარმოჩენილი იყო, როგორც ისტორიულად მტრულად განწყობილი სახელმწიფო. მომზადდა ჟურნალისტური ნამუშევრები ისტორიული ხასიათის, სადაც საუბარი იყო ოსების დევნაზე ქართველების მიერ. ორი სტატია კი მომზადდა საბჭოთა კავშირზე, ავტორმა გამოთქვა მოსაზრება და სცადა გარკვეული წყაროებით დადასტურება, რომ იოსებ სტალინი ოსური წარმომავლობის იყო და მას უბრალოდ, გვარი გადაკეთებული ჰქონდა.

მედიამ ყურადღება დაუთმო ე.წ. სამხრეთ ოსეთის რუსეთი ფედერაციის სამხედრო ძალებთან გაერთიანებას. ფაქტი ჟურნალისტების ყველა წყარომ დადებითად შეაფასა.

დროის ამ პერიოდში, არც ერთი ჟურნალისტური ნამუშევარი არ წარმოაჩენდა უარყოფითად რუსეთს და მის მოქმედებებს. საქართველოს შემთხვევაში საპირისპირო შედეგი იყო. არც ერთი ნამუშევარი, არც ერთი კონტექსტით პოზიტიურად არ წარმოაჩენდა საქართველოს.

6.2 sputnik-ossetia.ru 2016 წლის მარტი - 2017 წლის მარტი

sputnik-ossetia.ru არის შემდეგი მედია, რომელიც გავანალიზე (ან შევისწავლე). აღნიშნული ვებგვერდი წარმოადგენს პროექტს Sputnik ერთ-ერთი ფილიალს, რომელიც წერს ოკუპირებულ სამხრეთ ოსეთზე. ვაკვირდები მათ მუშაობას 2016 წლის მარტის თვეს. კოდური სიტყვების მიხედვით განალიზება მომიწია 26 მასალის.

კოდური სიტყვების შემდეგი სიხშირითა გამოიყენეს: საქართველო ნახსენები იყო 70 -ჯერ, რუსეთი 84, თბილისი - 6, მოსკოვი - 13, გიორგი მარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი) – 0, გიორგი კვირიკაშვილი (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი) – 0, ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი) – 12, ქართველები -7 , რუსები - 13. ჟურნალისტური ნამუშევრების სათაურების ანალიზის შედეგი კი ასეთია: 11 სათაური იყო ინფორმაციული, 7 გამოხატავდა უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ, 2 იყო ნეიტრალური, ხოლო 6 ასახავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ.

ჟურნალისტური ნამუშევრების შინაარსის შესწავლამ კი წარმოადგენა შემიქმნა ფრეიმებზე, რომელიც მათი დახმარებით იქმნება. უმაულოდ ნამუშევრების ძირითადი შინაარსი შემდეგი ტენდენციის მატარებელი იყო: 14 ნამუშევარი გამოხატავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ, 11 ნამუშევარი უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ, ნეიტრალური გაშუქება იყო მხოლოდ 1 ნამუშევარში.

ტენდენციას (sputnik-ossetia.ru)

- დადებითი ტენდენციას რუსეთის მიმართ (14)
- უარყოფითი ტენდენცია საქართველოს მიმართ (11)
- ნეიტრალური გაშუქება (1)

მედია ძირითადად წერდა ე.წ. სამხრთ ოსეთის თანამშრომლობაზე რუსეთის ფედერაციასთან, მთავარი აქცენტი სამხედრო კუთხით თანამშრომლობაზე გაკეთდა, თუმცა არა ერთი მასალა შეეხო კულტურული და სოციალური კუთხით თანამშრომლობას რუსეთთან. საქართველოს მიმართ გაკეთდა აქცენტები, რომ არ ხდება სამშვიდობო შეთანხმების ხელმოწერა, ეს მაშინ როდესაც საქართველოს ამ დროისთვის უკვე არა ერთ საერთაშორისო დოკუმენტზე აქვს ხელი მოწერილი, სადაც აცხადებს, რომ უარს ამბობს სამხედრო ძალით კონფლიქტს გადაჭრაზე. მედიამ აქცენტი გააკეთა ე.წ სამხრთ ოსეთის საზღვრის გადაკვეთაზე - ადამიანები რომლებმაც გადაკეთეს ე.წ საზღვარი მოიხსენიეს, როგორც კანონის დამრღვევები.

ჟურნალისტური ნამუშევრების უმრავლესობა პოზიტიურად წარმოაჩენდა რუსეთს, ნეგატიურად კი საქართველოს.

sputnik-ossetia.ru-ის 2017 წლის მარტის ნამუშევრების გაანალიზება ფრეიმების თვალსაზრისით მსგავს სურათს გვაძლევს. კოდური სიტყვების მიხედვით გაანალიზება მომიწია ამ შემთხვევაშიც, 26 მასალის.

კოდური სიტყვების შემდეგი სიხშირით გამოიყენეს: საქართველო ნახსენები იყო 27 - ჯერ, რუსეთი 94, თბილისი - 0, მოსკოვი - 14, გიორგი მარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი) – 0, გიორგი კვირიკაშვილი (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი) – 0, ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი) – 23, ქართველები -14 , რუსები - 28.

ჟურნალისტური ნამუშევრების სათაურების ანალიზის შედეგი კი ასეთია: 9 სათაური იყო ინფორმაციული, 5 გამოხატავდა უარყოფით ტენდენციას საქართველოს

მიმართ, ხოლო 12 ასახავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ. ჟურნალისტური ნამუშევრების შინაარსის შესწავლამ კი წარმოდგენა შემიქმნა ფრეიმებზე, რომელიც მათი დახმარებით იქმნება. უშუალოდ ნამუშევრების ძირითადი შინაარსი შემდეგი ტენდენციის მატარებელი იყო: 21 ნამუშევარი გამოხატავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ, ხოლო 5 ნამუშევარი უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ.

თემატიკა გასული წლის მარტის თვის მსგავსად, ძირითადად ორიენტირებული იყო ე.წ. სამხრეთ ოსეთის რუსეთის ფედერაციასთან თანამშრომლობის გაშუქებაზე. ძირითადი აქცენტი ამ თანამშრომლობის ე.წ სამხრეთ ოსეთისთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობაზე გაკეთდა.

გამოვლენილი ფრეიმები: რუსეთი „მეგობარი სახელმწიფო,“ საქართველო „მტრული სახელმწიფო,“ რუსეთი „უსაფრთხოების გარანტი.“

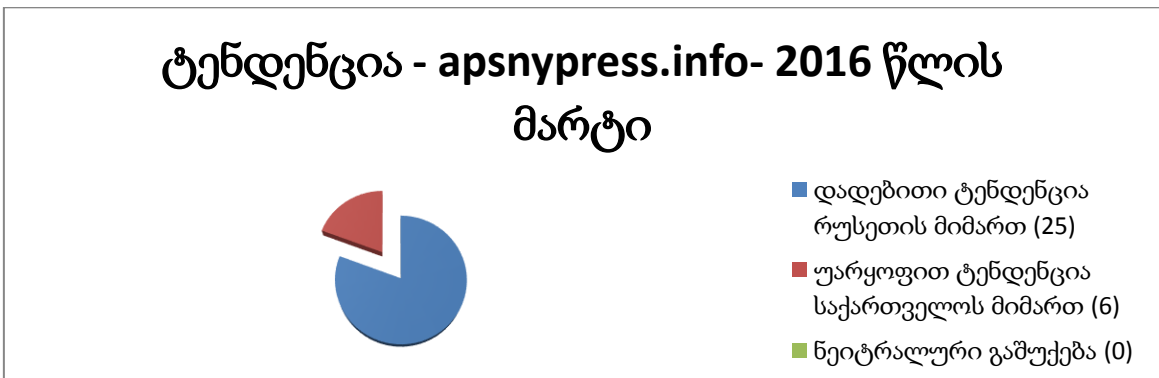
6.3 apsnypress.info 2016 წლისმარტი - 2017 წლისმარტი

კონტენტანალიზის მეთოდით ვიკვლიე იმავე პერიოდში აფხაზეთის რეგიონის ამბებზე მომუშავე რუსულენოვანი ვებგვერდებიც: apsnypress.info და sputnik-abkhazia.ru.

apsnypress.info არის აფხაზეთის ე.წ მთავრობის საინფორმაციო სააგენტო. ყოველდღიურ რეჟიმში ამზადებს ჟურნალისტურ ნამუშევრებს. ვებ-გვერდის 2016 წლის მარტის ნამუშევრებს გავაანალიზე. კოდური სიტყვების მიხედვით ამ შემთხვევაშიც მომიწია 31 მასალის გაცნობა.

კოდური სიტყვების შემდეგი სიხშირით გამოიყენეს: საქართველო ნახსენები იყო 29 - ჯერ, რუსეთი 117, თბილისი - 0, მოსკოვი - 3, გიორგიმარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი) – 0, გიორგი კვირიკაშვილი (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი) – 0, ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი) – 15, ქართველები -10 , რუსები - 52. ჟურნალისტური ნამუშევრების სათაურების ანალიზის შედეგი კი ასეთია: 3 სათაური იყო ინფორმაციული, 5 გამოხატავდა უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ, ხოლო 23 ასახავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ.

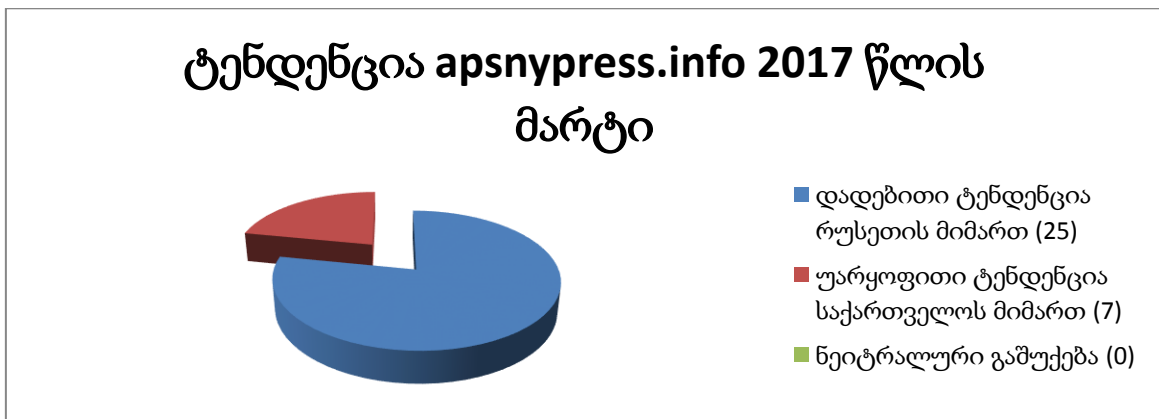
ჟურნალისტური ნამუშევრების შინაარსის შესწავლამ კი წარმოადგენა შემიქმნა ფრეიმებზე, რომელიც მათი დახმარებით იქმნება. უშუალოდ ნამუშევრების ძირითადი შინაარსი შემდეგი ტენდენციის მატარებელი იყო: 25 ნამუშევარი გამოხატავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ, ხოლო 6 ნამუშევარი უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ.

apsnypress.info-ის 2017 წლის მარტის ჟურნალისტური ნამუშევრების შესწავლაც მსგავს სურათს გვამლევს. კოდური სიტყვების მიხედვით ამ შემთხვევაშიც მიწევს 32 მასალის. კოდური სიტყვების შემდეგი სიხშირით გამოიყენეს: საქართველო ნახსენები იყო 32 -ჯერ, რუსეთი 109, თბილისი - 0, მოსკოვი - 16, გიორგი მარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი) – 0, გიორგი კვირიკაშვილი (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი) – 0, ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი) – 21, ქართველები -15 , რუსები - 29.

ჟურნალისტური ნამუშევრების სათაურების ანალიზის შედეგი კი ასეთია: 9 სათაური იყო ინფორმაციული, 6 გამოხატავდა უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ, ხოლო 17 ასახავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ.

ჟურნალისტური ნამუშევრების შინაარსის შესწავლამ კი წარმოადგენა შემიქმნა ფრეიმებზე, რომელიც მათი დახმარებით იქმნება. უშუალოდ ნამუშევრების ძირითადი შინაარსი შემდეგი ტენდენციის მატარებელი იყო: 25 ნამუშევარი გამოხატავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ, ხოლო 7 ნამუშევარი უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ.

6.4 sputnik-abkhazia.ru 2016 წლის მარტი - 2017 წლის მარტი

შემდეგი ვებგვერდი, რომლის ნამუშევრების გაანალიზებითაც გავარკვიე, რა ფრეიმებს ქმნიდა ოკუპირებული რეგიონის ამბებზე მომუშავე რუსულენოვანი მედია, იყო sputnik-abkhazia.ru..

გავაანალიზე ვებგვერდის 2016 წლის მარტის ნამუშევრები. კოდური სიტყვების მიხედვით ამ შემთხვევაშიც მიწევს 31 მასალისგაცნობა. კოდური სიტყვები შემდეგი სიხშირით გამოიყენეს:

საქართველო ნახსენები იყო 26-ჯერ, რუსეთი 106, თბილისი - 4, მოსკოვი - 11, გიორგი მარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი) – 0, გიორგი კვირიკაშვილი (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი) – 0, ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი) – 7, ქართველები -10 , რუსები - 33.

ჟურნალისტური ნამუშევრების სათაურების ანალიზის შედეგი კი ასეთია: 10 სათაური იყო ინფორმაციული, 1 გამოხატავდა უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ, ხოლო 19 ასახავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ და მხოლოდ 1 სათაური იყო ნეიტრალური ხასიათის. უმაულოდ ნამუშევრების ძირითადი შინაარსი შემდეგი ტენდენციის იყო: 25 ნამუშევარი გამოხატავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ, ხოლო 4 ნამუშევარი უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ. ნეიტრალურ გაშუქებას ადგილი ჰქონდა მხოლოდ 2 ნამუშევარში.

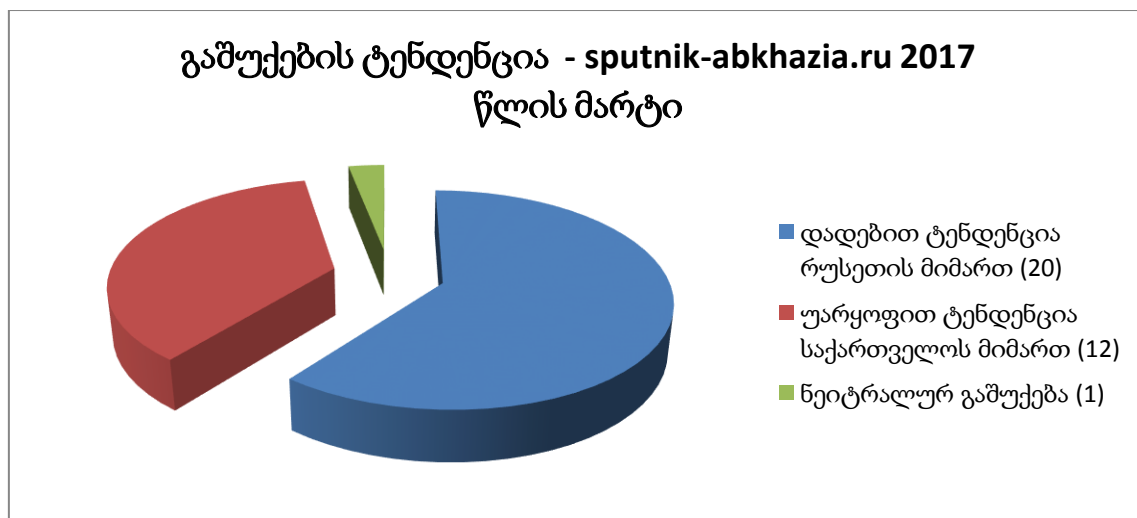
sputnik-abkhazia.ru 2017 წლის მარტის ნამუშევრებს ვაანალიზებ. კოდური სიტყვების მიხედვით ამ შემთხვევაშიც მიწევს 33 მასალის გაცნობა. კოდური სიტყვების შემდეგი სიხშირით გამოიყენეს: საქართველო ნახსენები იყო 29 -ჯერ, რუსეთი 121, თბილისი - 3, მოსკოვი - 11, გიორგი მარგველაშვილი (საქართველოს პრეზიდენტი) – 0, გიორგი კვირიკაშვილი (საქართველოს პრემიერ-მინისტრი) – 0, ვლადიმერ პუტინი (რუსეთის პრეზიდენტი) – 9, ქართველები -10 , რუსები - 9.

ჟურნალისტური ნამუშევრების სათაურების ანალიზის შედეგი კი ასეთია: 6 სათაური იყო ინფორმაციული, 10 გამოხატავდა უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ,

ხოლო 16 ასახავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ და მხოლოდ 1 სათაური იყო ნეიტრალური ხასიათის.

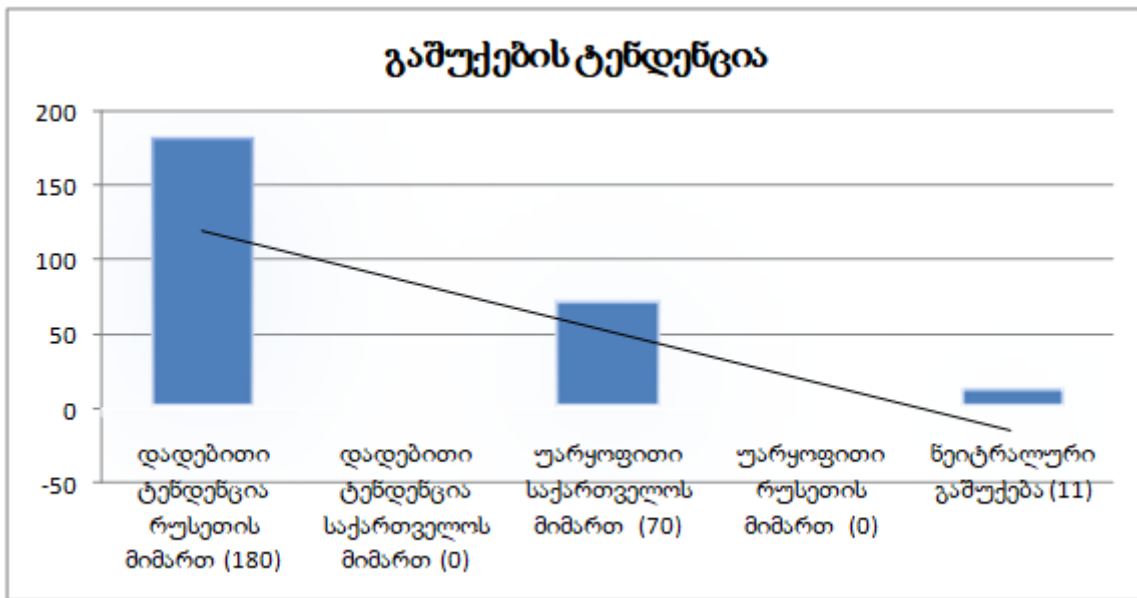
ჟურნალისტური ნამუშევრების შინაარსის შესწავლამ კი წარმოადგენა შემიქმნა ფრეიმებზე, რომელიც მათი დახმარებით იქმნება.

უშუალოდ ნამუშევრების ძირითადი შინაარსი შემდეგი ტენდენციის იყო: 20 ნამუშევარი გამოხატავდა დადებით ტენდენციას რუსეთის მიმართ, ხოლო 12 ნამუშევარი უარყოფით ტენდენციას საქართველოს მიმართ. ნეიტრალურ გაშუქებას ადგილი ჰქონდა მხოლოდ 1 ნამუშევარში.

ოკუპირებული სამხრეთ-ოსეთის და აფხაზეთის რეგიონის ამბებზე მომუშავე, აღნიშნული ოთხი ვებგვერდის კონტენტ-ანალიზის შედეგად გავაანალიზე - ერთიანობაში 261 ჟურნალისტური ნამუშევარი.

ჩემი კვლევის პერიოდში არ გამოვლინდა არც ერთი საქართველოს მიმართ დადებითი ტენდენციის მქონე ნამუშევარი, აგრეთვე არ გამოვლინდა არც ერთი უარყოფით ტენდენციის მქონე ნამუშევარი რუსეთის მიმართ. ტენდენციების შედარება მთლიანობაში ასეთ სურათს გვაძლევს, რაც ორივე რეგიონის ოთხივე ვებგვერდზე გამოვლინდა: 180 ნამუშევარში დადებითი ტენდენცია რუსეთის მიმართ; 70 მასალაში უარყოფითი ტენდენცია საქართველოს მიმართ; და მხოლოდ 11 მასალაში იყო

ჟურნალისტების მიერ გამოყენებული სათაურების ზოგადი ტენდენციის დასანახად, რამდენიმე მათგანს გთავაზობთ: „აფხაზეთის სავაჭრო-სამრეწველო პალატამ მონაწილეობა მიიღო რუსეთის ფედერაციის სავაჭრო პალატის მე-7 სამუშაო შეხვედრაზე“, „წვრთნებისას რუსეთის ფედერაციის სამხრეთის სამხედრო ძალებმა აფხაზეთში 50-მდე ამოცანა შეასრულეს,“ „რუსეთის ფედერაციის იუსტიციის სამინისტროში სამუშაო შეხვედრა შედგა - განიხილეს აფხაზეთის პენიტენციური სისტემის მოდერნიზაცია,“ „რუსეთის სამხედრო ძალებმა აფხაზეთის მთებში წვრთნები დაასრულეს,“ „ბრალდებულების გაცვლა საქართველო-აფხაზეთის საზღვარზე შედგა,“ „რუსეთის ფედერაციის სამხრეთის სამხედრო ძალების აფხაზეთის ბაზაზე, წლის ბოლომდე 30 ახალია ინფრასტრუქტურული ობიექტი გაიხსნება“, „საქართველო-აფხაზეთის საზღვარზე გამშვები პუნქტების რაოდენობა შეამცირეს,“ „საქართველოს მიერ სამშვიდობო შეთანხმების უგულვებელყოფაზე რუსეთის საგარეო უწყებამ კომენტარი გააკეთა,“ „მოსკოვში სამუშაო შეხვედრა შედგა აფხაზეთის საგარეო უწყებასა და რუსეთის საგარე საქმეთა სამინისტროს შორის,“ „დიმიტრი მედვედევმა რაულ ხაჯინბას დაბადების დღე მიულოცა“, „რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტმა ვლადიმერ პუტინმა აფხაზეთის პრეზიდენტს რაულ ხაჯინბას დაბადების დღე მიულოცა“, „ვლადიმერ პუტინმა უპასუხა აფხაზეთის სკოლის მოსწავლის წერილს,“ „

აფხაზეთი - რუსეთის მაცხოვრებლების რჩეული ადგილი დასვენებისთვის,“ „რუსეთმა და აფხაზეთმა კორუფციასთან ბრძოლის მეთოდები განიხილა,“ „24 წლის წინ ადამიანებმა გმირობის მაგალითი ჩაიდინეს“, „სამხრეთ ოსეთის და რუსეთის სასაზღვრო უწყებებმა ტვირთების გადაზიდვის საკითხზე იმსჯელეს“, „სამხრეთ ოსეთი მოუწოდებს საქართველოს მოქალაქეებს არ დაამუშაონ მიწები, რომლებიც სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიაზეა,“ „64 წლის წინ დაიღუპა ნაციის ბელადი იოსებ ბესარიონოვიჩ სტალინი“, „სამხრეთ ოსეთის პრეზიდენტი არჩევნების წინ მოსკოვს ეწვია,“ „პუტინმა და თიბილოვმა სამხრეთ ოსეთის სამხედრო ძალების რუსეთის სამხედრო ძალებში შესვლა განხილეს“, „განსახილველად გამოიტანეს საკითხი სამხრეთ ოსეთში მცხოვრები რუსეთის მოქალაქეების პენსიების შესახებ“, „ რუსული არყის ხეები დაამშვენებენ ცხინვალში „მოსკოვის“ მიკრო რაიონს“, „პუტინმა თანხმობა განაცხადა სამხრეთ ოსეთის სამხედრო ძალების რუსეთის სამხრეთის სამხედრო ძალებში შესვლაზე,“ „სამხრეთ ოსეთში ერედვის ტრაგედიის მსხვერპლებს იხსენებენ,“ „რუსეთის სახელმწიფო სათათბირო ორგანომ სამხრეთ ოსეთთან საპენსიო შეთანხმების რატიფიცირება მოახდინა .“

აღნიშნული ჩამონათვალი არაა სრული, თუმცა ასახავს ჟურნალისტების მიერ მომზადებული სათაურების ძირითად ტენდენციას. ასევე ინფორმაციას გვაწვდის იმ საკითხებზე, რომელიც დროის ამ პერიოდში იყო აქტუალური.

სტატიების შინაარსობრივი გაანალიზება გვაჩვენებს, რომ ორივე რეგიონის ამბებზე მომუშავე აღნიშნული ვებგვერდებისთვის პრიორიტეტული იყო აფხაზეთის და ცხინვალის დე-ფაქტო ხელისუფლებების თანამშრომლობა რუსეთთან. აქცენტები კეთდებოდა თანამშრომლობაზე სამხედრო, სოციალურ, კულტურულ და სპორტულ სფეროებზე. მედიის მიერ გაშუქდა ათობით შეხვედრა, სადაც ამა თუ იმ ფორმის თანამშრომლობაზე ე.წ. მთავრობები შეთანხმდნენ.

მედია აქცენტს აკეთებდა, როგორც ოკუპირებულ აფხაზეთში ასევე სამხრეთ-ოსეთში - ისტორიულ საკითხებზე. ხდებოდა ყველა ისტორიული საკითხის იმ ჭრილში წარმოჩენა, რომლის თანახმადაც ქართველები უარყოფითი „პერსონაჟები“ იყვნენ.

სამხრეთ -ოსეთის შემთხვევაში კი უარყოფითად იყვნენ წარმოჩენილი რუსეთის ფედერაციაში შემავალი ერთეულები, რომლებიც თანამშრომლობდნენ საქართველოსთან. კერძოდ კი, განსაკუთრებით უარყოფითი კონტექსტით გამოუქდა - ჩრდილოეთ ოსეთში ქართული ანსამბლის „რუსთავის“ და ჯგუფი „ბანკის“ კონცერტი. მედია წერდა სათაურშივე: „რატომ ძმებო“ და სიტყვა ძმებით მიმართავდა ჩრდილოეთ ოსეთში მაცხოვრებლებს. ჟურნალისტები ამავე თემაზე წერდნენ, რომ ქართველები ანადგურებენ სამხრეთს და ცეკვავენ ჩრდილოეთში. მედიამ საკითხზე ტრიბუნა დაუთმო ადამიანებს, რომლებიც გმობდნენ ამ ფაქტს. ჟურნალისტურ ნამუშევრებში ერთი რესპონდენტიც ვერ მოხვდა, რომელიც იტყოდა განსხვავებულ პოზიციას, გაამართლებდა ამ ნაბიჯს.

ოკუპირებული რეგიონების ამბებზე მომუშავე ამ საიტების მიერ ადგილი ჰქონდა, გამოგონილი ფაქტების გამოყენებასაც. მაგალითად sputnik-abkhazia.ru 2017 წლის 9 მარტს წერდა, რომ საქართველოსა და აფხაზეთს შორის ორი სასაზღვრი პუნქტის ჩაკეტვა გამოწვეული იყო იმ ფაქტით, რომ არსებული ინფორმაციით, დიდი ალბათობით, 2013 წელს ტყვარჩელში 50-მდე ბავშვის მოწამვლა ქართველების მიზეზით მოხდა. კონკრეტულად კი მედია წერდა, რომ თითქოსდა საქართველოს აფხაზეთის ე.წ. საზღვართან აქვს ლაბორატორია, სადაც ბიოლოგიურ იარაღზე მუშაობს. სტატიაში ვხვდებით კომენტარს - აფხაზეთის ე.წ უშიშროების საბჭოს ხელმძღვანელი მიხეილ კირბა აცხადებდა, რომ დიდი ალბათობით ქართულმა მხარემ ბიოლოგიური ნარჩენები საზღვართან ახლოს წყალში ჩაუშვა და შედეგად მოხდა ტყვარჩელში ბავშვების მოწამვლა. ჟურნალისტი, თითქოსდა 2013 წელს მომხდარ შემთხვევას არ განავრცობს, არ ცდილობს დააზუსტოს რეალურად ჰქონდა, თუ არა ადგილი მსგავს შემთხვევას. ამ კვლევის გარეშე, რესპონდენტის დახმარებით 2016 წლის ბოლოდ, ე.წ. საზღვრის დაკეტვას 2013 წელს თითქოსდა ქართული მხარის მიერ ჩადენილ დანაშაულს უკავშირებს.

მედიის მიერ მთავარი აქცენტი კეთდება რუსეთის პოზიტიურ წარმოჩენაზე. არა ერთი ნამუშევარი გვხვდება, სადაც მთავარი ნიუსი არის ის, რომ პრეზიდენტმა პუტინმა დაბადების დღე, ან რვა მარტი მიულოცა ოკუპირებული რეგიონების

ლიდერებს და მათ მეუღლეებს. მედია აქტიურად წერს წმინდა „საპიარო“ მოვლენებზე. მაგალითად, აფხაზეთის ამბებზე მომუშავე მედიის ყურადღების ცენტრში ექცევა ფაქტი, როდესაც რუსეთის პრეზიდენტმა უპასუხა აფხაზი სკოლის მოსწავლის წერილს. სისტემატიურად შუქდება შეხვედრები აფხაზეთის ე.წ. მთავრობის და რუსეთის ხელისუფლების.

2016 წლის მარტსა და 2017 მარტში - არც ერთი ნეგატიური ფაქტი, მოსაზრება არ გამოქვეყნდა რუსეთთან მიმართებაში. ასევე ამავე პერიოდში, არც ერთი დადებითი ხასიათი მასალა არ მომზადებულა საქართველოსთან მიმართებით. არც ოკუპირებული აფხაზეთის და არც აფხაზეთის ამბებზე მომუშავე მედია არ დაინტერესდა და ტრიბუნა არ დაუთმო იმ სამედიცინო, თუ საგანმანათლებლო პროექტებს, რომლებსაც საქართველო სთავაზობს და ახორციელებს აფხაზეთისა და ოსებისთვის.

შექმნილი ფრეიმები: რუსეთი „ერთადერთი პარტნიორი,“ რუსეთი „აფხაზეთისთვის კეთილის მსურველი,“ რუსი ჩინოვნიკები „აფხაზეთის მეგობრები;“ საქართველო აფხაზეთის მიმართ ისტორიულად „მტრულად განწყობილი“ სახელმწიფო, ქართველები შოვინისტები, ქართველები „საფრთხე აფხაზეთისთვის.“

7. თვისებრივი კვლევის შედეგები

თვისებრივი კვლევა ჩავატარე 2017 წლის აპრილისა და მაისის თვეებში. ინტერვიუებისთვის შევარჩიე 7 რესპონდენტი. ესენი არიან ექსპერტები, რომლებიც მუშაობენ ოკუპირებული რეგიონების მიმართებით. მათი ნაწილი იკვლევს რეგიონულ მედიის ნაწილს, ხოლო ნაწილი კი, იკვლევს აფხაზეთის რეგიონში და სამხრეთ ოსეთის რეგიონში მიმდინარე საზოგადოებრივ საკითხებს.

ოკუპირებული რეგიონების მედიის მუშაობის შესახებ შეფასებების და მოსაზრებების მოსასმენად ვესაუბრე: კონფლიქტოლოგ ლევან გერაძეს, პროფესორ თამარ ბელქანიას, პროფესორ ზაზა ცოტნიაშვილს, „მედიის განვითარების ფონდის“ ხელმძღვანელს თამარ კინწურაშვილს, „სტუდია რე“-ს ხელმძღვანელს მამუკა ყუფარაძეს, პროფესორ ხათუნა მაისაშვილს და „კავკასიის რეგიონალური უსაფრთხოების ინსტიტუტის“ დირექტორს ალექსანდრე რუსეცკის.

პროფესორ თამარ ბელქანიას საპატრიარქოს ტელევიზია „ერთსულოვნებაში“ 40 გადაცემა აქვს მომზადებული ოკუპირებული რეგიონების მედიაზე. იცნობს აფხაზეთში და ცხინვალის რეგიონში განვითარებული მოვლენების მიზეზებს. ბელქანია ამბობს, რომ ამ რეგიონებში მომხდარი კონფლიქტები არის „მიზანმიმართული, დროში გაწელილი რუსული პროექტი.“ საუბრობს ტერიტორიების ოკუპაციასთან ერთად რუსეთის კიდევ ერთ იარაღზე, რასაც „გონების ოკუპაცია“ უწოდებს. თვლის, რომ მედიასაშუალებების გამოყენებით რუსეთი მართავს ოკუპირებული რეგიონების საზოგადოებრივ აზრს. მისი დაკვირვებით, ამ დროის განმავლობაში, აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის მედიაში საქართველოს მიმართ რაიმე პოზიტივის შემცველი ჟურნალისტური ნამუშევარი არ შეხვედრია. გვიხსნის, რომ ოკუპირებული მედიის ყურადღების ცენტრში არასდროს ხვდება საქართველოს აფხაზებისა და ოსებისთვის შეთავაზებული სამედიცინო და სხვა პროექტები. ეს მაშინ, როდესაც დღემდე არაერთმა აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში მცხოვრებმა ადამიანმა ისარგებლა ამ შესაძლებლობებით. თამარ ბელქანია თვლის, რომ ოკუპირებული რეგიონების მედია რუსეთის პროპაგანდის იარაღია. მისი აზრით, აუცილებელია, რომ საქართველომ ამ რეგიონების მოსახლეობისთვის ალტერნატიული, ობიექტური მედიარესურსი შექმნას.

პროფესორ ზაზა ცოტნიაშვილის დაკვირვებითაც, ოკუპირებული რეგიონების მედია ცალსახად მტრის ხატს ქმნის საქართველოსგან, რუსეთს კი მხოლოდ პოზიტიურ ჭრილში წარმოაჩენს. ცოტნიაშვილის შეფასებით, ოკუპირებული რეგიონების მედიის მომზადებული სულ უმნიშვნელო თემატიკის ჟურნალისტური ნამუშევარიც კი, ცენზურას გადის. მისი ინფორმაციით, ცხინვალის რეგიონში მთავარი საინფორმაციო სამსახურის ხელმძღვანელსაც კი, ე.წ. მთავრობა ნიშნავს. ასეთ პირობებში კი, რაიმე სახის ჟურნალისტური სტანდარტების დაცვასა და ობიექტურობაზე საუბარიც ვერ იქნება. თვლის, რომ ოკუპირებული რეგიონების მედია დღეს ჟურნალისტიკის კეთების ნაცვლად პროპაგანდას აკეთებს. მიუხედავად ამ სირთულეებისა, მომავალს იმედიანად უყურებს და ფიქრობს, რომ ინტერნეტის არსებობა ნელ-ნელა ალტერნატიული ინფორმაციის წყაროებს გააჩენს, რომელიც რუსეთის იდეოლოგიაში არ ჩაჯდება, რაც ამ რეგიონებში ჯანსაღ დისკუსიებს შეუწყობს ხელს. ცოტნიაშვილი პოზიტიურად

უყურებს მშვიდობის ჟურნალისტიკის როლს. თვლის, რომ ეს არის მნიშვნელოვანი, თუმცა, მხოლოდ მედია, ნდობის აღდგენის საქმეში სასწაულებს ვერ მოახდენს.

ოკუპირებული რეგიონების მედიაზე მსჯელობს პროფესორი ლევან გერაძეც. ამბობს, რომ ამ რეგიონების მედიის არა კეთილგანწყობილი დამოკიდებულება საქართველოს მიმართ ამ ვითარებაში ბუნებრივი მოვლენაა. „საქართველოს მიმართ პოზიტიური ხასიათის მასალების მომზადება, ეს იმ საზოგადოებებში არც კარგი ტონია და პირდაპირ ეწინააღმდეგება იმ ზოგად გენერალურ ხაზს, რომელიც იქ პრევილირებს და რომლის ავტორები ნამდვილად არ არიან აფხაზები“ - ამბობს გერაძე.

თვლის, რომ ოკუპირებული რეგიონების მედიას დღის წესრიგს რუსეთი უდგენს. მიუხედავად ამისა, ფიქრობს, რომ დღევანდელ დროს არცთუ ისე ადვილია საზოგადოებები დიდ ხანს აცხოვრო ტყუილში, რადგან ფაქტების გადამოწმების საშუალება უკვე არსებობს, ინტერნეტის ეპოქაში. თვლის, რომ საქართველოს მხრიდან არსებობს ალტერნატიული მედიარესურსის შექმნის საჭიროება, თუმცა ეს ახალი რესურსი არ უნდა ჩაებას პროპაგანდაში. გერაძის აზრით, პოზიტიური იქნება მხოლოდ ობიექტური, საერთაშორისო სტანდარტებზე მომუშავე მედიის არსებობა.

„კავკასიის რეგიონალური უსაფრთხოების ინსტიტუტის“ დირექტორს ალექსანდრე რუსეცკი ოკუპირებული რეგიონების მედიის ერთ საერთო თავისებურებაზე საუბრობს. მისი აზრით, ამ რეგიონებს მედიატრიბუნას საერთოდ არ უთმობს გალისა და ახალგორის მოსახლეობას. ამისი მიზეზი კი ის არის, რომ ამ საზოგადოებებს არ სურს აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის გამოყოფა საქართველოსგან. არსებული პოლიტიკისთვის კი, მსგავსი მოსაზრებები მიუღებელია. თვლის, რომ ამ მედიაში აგრეთვე, საერთოდ არ ისმის დევნილი საზოგადოების ხმაც.

საქართველოს მიმართ ნეგატიური ხასიათის მასალების სიმრავლეზე ცხინვალის რეგიონის მედიაში საუბრობს „სტუდია რე“-ს ხელმძღვანელი მამუკა ყუფარაძე. აღნიშნული ორგანიზაცია თავის გადაცემაში სისტემატიურად აშუქებს აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში მიმდინარე მოვლენებს იმ ჟურნალისტების დახმარებით, რომლებიც მათთვის ამ რეგიონებიდან მუშაობენ. ყუფარაძის დაკვირვებით,

საქართველოს მიმართ აფხაზეთის მედიაზე ნეგატიურად განწყობილია ცხინვალის რეგიონის მედია. მისი მოსაზრებით, მედია ამ რეგიონში არსებულ ყველა წარმატებლობას საქართველოს აბრალებს. ყუფარაძე ალტერნატიული მედიის შექმნის შესახებაც საუბრობს და თვლის, რომ ასეთი მედია შესაძლოა, თავადაც პროპაგანდის შემქნელი გახდეს. მისი აზრით, ამ საფრთხისგან თავის ასარიდებლად, სავსებით საკმარისი იქნება, თუ აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონების მოსახლეობისთვის, მხოლოდ ითარგმნება ქართული მედიის მომზადებული მასალები.

ოკუპირებული რეგიონების მედიის ძირითად ტენდენციებზე მოსაზრებებს პროფესორი ხათუნა მაისაშვილიც გვიზიარებს. თვლის, რომ:

„ ეს ჩარჩოები საკმაოდ სტერეოტიპიზებულია, და ასე იყო კონფლიქტის დაწყების დღიდან. მაგალითად: „საქართველო მტრულია“, „საქართველო ჩვენს სახელმწიფოებრიობას ებრძვის“, „ქართველი და აფხაზი სხვადასხვა იდენტობების მატარებლები არიან“ ... შეიძლება მოხდეს ისეც, რომ მედიამ საერთოდ ამოაგდოს თავისი დისკურსიდან „საქართველოს“ ხსენება, როგორც სივრცისა, რომელიც არანაირად არ არის მნიშვნელოვანი აფხაზისთვის ან ოსისთვის. საკმაო ხნის განმავლობაში ეს მედიური სტრატეგია „წარმატებით გამოიყენებოდა“ აფხაზურ მედიაში, საქართველო, როგორც მნიშვნელობისგან დაცლილი ადგილი.

რაც შეეხება რუსეთს, მისი მედიური რეპრეზენტაცია ყოველთვის ერთი მიმართულებით ხდებოდა: რუსეთი, რომელმაც სახელმწიფოებრიობა გააღვივა აფხაზებში, რუსეთი - მერე-რა, რომ „დიდი აგრესორია“, იგი „პატარა აგრესორისგან“ - საქართველოსგან გვიცავს; რუსეთი - რომელმაც აღიარა აფხაზეთის ან ოსეთის დამოუკიდებლობა ... როგორც წესი, რუსეთი ღიად არასდროს განიხილება მედიურ წყაროებში, როგორც „ოკუპანტი“, როგორც „აფხაზური წესრიგის“ გამაკონტროლებელი, მიუხედავად იმისა, რომ აფხაზურ საზოგადოებაში არსებობს საპროტესტო განწყობა აფხაზეთის რუსულ კოლონიად ქცევის წინააღმდეგ“- საუბრობს ხათუნა მაისაშვილი. მისი აზრით, ოკუპირებული რეგიონების მედია მოკლებულია შესაძლებლობას იყოს

თავისუფალი. მშვიდობის ჟურნალისტიკის პრინციპებზე მომუშავე მედიის შექმნის საჭიროებაზე კი ამბობს:

„ მშვიდობის ჟურნალისტიკა ბევრად უფრო რთული საკეთებელია, ვიდრე ომის ჟურნალისტიკა. სინერგია „ომის მკეთებლებსა“ და „ნიუსის მკეთებლებს“ შორის უფრო მეტად არსებობს, ვიდრე მშვიდობისა და ნიუსის მკეთებლებს შორის“- აცხადებს პროფესორი ხათუნა მაისაშვილი.

ოკუპირებული რეგიონების მედიას არ აკვირდება, თუმცა ქართულ მედიაში რუსულ პროპაგანდას უკვე წლების განმავლობაში სწავლობს „ მედიის განვითარების ფონდი“. ორგანიზაციის ხელმძღვანელი თამარ კინწურაშვილი ამბობს, რომ რუსეთის პროპაგანდა გამოკვეთილად ცენტრალიზებულია, წარმოადგენს რუსეთის მთავრობის ერთ-ერთ მძლავრ იარაღს საზოგადოებრივი აზრის სამართავად. კინწურაშვილი თვლის, რომ რუსული პროპაგანდა უკვე გასცდა ტრადიციული მედიის ტრიბუნას და წარმატებულად იყენებს თავისი მოგონილი ფაქტების გასავრცელებლად ისეთ დემოკრატიულ ინსტიტუტებსაც კი, როგორც სოციალური ქსელებია. თვლის, რომ რუსეთმა შეძლო ეს პლურალისტური ტრიბუნებიც კი ბოროტად გამოიყენოს. თვლის, რომ რუსული პროპაგანდა საფრთხეა, რომელსაც მხოლოდ მედია ვერ დაუპირისპირდება. აცხადებს, რომ აუცილებელია პროპაგანდას ქმედითი ნაბიჯებით სახელმწიფო დაუპირისპირდეს.

7.1 ძირითადი მიგნებები

რესპონდენტები თავიანთი პირადი დაკვირვებით ადასტურებენ ჰიპოთეზის ობიექტურობას, რომლის თანახმადაც ოკუპირებული რეგიონების მედია მტრის ხატს ქმნის საქართველოსგან, რუსეთს კი ცალსახად მხოლოდ პოზიტიურ ჭრილში წარმოაჩენს. რესპონდენტების მხრიდან გამოითქვა მოსაზრება, რომ ოკუპირებული რეგიონების მედიას ჰქონდა და დღესაც აქვს საქართველოს ამბებისთვის ან უმნიშვნელოს სტატუსის მინიჭება ტენდენცია, ან მხოლოდ უარყოფით ჭრილში გაშუქება. რესპონდენტები აგრეთვე, აღნიშნავენ, რომ ოკუპირებული რეგიონების მედიაა არაა თავისუფალი და ის პროპაგანდის ერთ-ერთი იარაღია. ამ ვითარებიდან

გამომდინარე, ოკუპირებული რეგიონების მედია არ/ვერ იცავს ჟურნალისტიკის სტანდარტებს და ვერ ქმნის ობიექტურ მედია პროდუქტს.

8. რეკომენდაცია

სასურველია, ქართულმა მხარემ იზრუნოს აფხაზური და ოსური საზოგადოებებისთვის ობიექტური ინფორმაციის წყაროების შექმნაზე - ისეთ მედიაზე, რომელიც არ იქნება პროგანადის იარაღი და იმუშავებს მხოლოდ ჟურნალისტური სტანდარტების დაცვით.

9. დასკვნა

კვლევის შედეგად დასტურდება ჰიპოთეზა, რომლის თანახმადაც აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის ადგილობრივ მედიაში, იქმნება მტრის ხატი საქართველოს სახით. ამასთან ერთად რუსეთი წარმოჩენილია, როგორც მეგობარი, მხარდამჭერი სახელმწიფო. რუსეთი გაშუქებულია მხოლოდ პოზიტიურ ჭრილში, მაშინ როდესაც საქართველო გაშუქებულია სრულად ნეგატიურად. სტატიების შინაარსობრივი გაანალიზება გვაჩვენებს, რომ ორივე რეგიონის ამბებზე მომუშავე აღნიშნული ვებგვერდებისთვის პრიორიტეტული იყო აფხაზეთის და ცხინვალის დე-ფაქტო ხელისუფლებების თანამშრომლობა რუსეთთან. აქცენტები კეთდებოდა თანამშრომლობაზე სამხედრო, სოციალურ, კულტურულ და სპორტულ სფეროებზე. იმ 261 ჟურნალისტური ნამუშევრიდან, რომელიც გაავანალიზე, არ გამოვლინდა არც ერთი საქართველოს მიმართ დადებითი ტენდენციის მქონე ნამუშევარი, აგრეთვე არ გამოვლინდა არც ერთი უარყოფითი ტენდენციის მქონე ნამუშევარი რუსეთის მიმართ. ტენდენციების შედარება მთლიანობაში ასეთ სურათს გვაძლევს: 180 ნამუშევარში არის დადებითი ტენდენცია რუსეთის მიმართ; 70 მასალაში უარყოფითი ტენდენცია საქართველოს მიმართ; და მხოლოდ 11 მასალა იყო ნეიტრალური-ჟურნალისტური სტანდარტების დაცვით მომზადებული.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა ერთი ტენდენციაც, რომელსაც არ მოიცავდა ჰიპოთეზა. აღმოჩნდა, რომ ოკუპირებული რეგიონების რუსულენოვანი ინტერნეტმედია ნაკლებად უთმობს ყურადღებას საქართველოში მიმდინარე მნიშვნელოვან მოვლენებს, მაშინ როდესაც აშუქებს რუსეთში მიმდინარე იმ მოვლენებსაც, რომელიც უშუალოდ კავშირში არაა არც აფხაზეთთან და არც ცხინვალის რეგიონთან. ასევე უნდა ითქვას, რომ მედია არ უთმობს თავის ტრიბუნას ადამიანებს, რომლებიც არ არიან მომხრეები აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონის საქართველსგან გამოყოფის. კვლევის პერიოდში არც ერთ ჟურნალისტურ ნამუშევარში არ ჩანდა გალის რაიონის (აფხაზეთის რეგიონის ნაწილი, სადაც უმეტესად ეთნიკურად ქართველი მოსახლეობა ცხოვრობს) და ახალგორის (ცხინვალის რეგიონის ნაწილი, სადაც უმეტესად ეთნიკურად ქართველი მოსახლეობა ცხოვრობს) მოსახლეობის შეხედულებები. მედია არაა დამოუკიდებელი, შესაბამისად მიჰყვება იმ დისკურსს, რომელსაც არსებული პოლიტიკური გარემოს შემქმნელები კარნახობენ.

მედიის ასეთი ძირეული პრობლემები, აფერხებს კრიტიკული, პლურალისტური გარემოს შექმნას. ეს ყველაფერი კი მშვიდობისთვის ხელის შემშლელი ვითარებაა.

კვლევა მნიშვნელოვანია, რადგან აჩვენებს რა ძალა აქვს მედიას და როგორ შეიძლება ამ ძალის საზოგადოებისთვის სასიკეთოდ გამოყენება. აბა ერთი წუთით წარმოვიდგინოთ, როგორი დისკუსიები წარმოიქმნება საზოგადოებაში, თუ ამ რეგიონების მედია დაიწყებს ჟურნალისტური სტანდარტებით მუშაობს?! თუ დღეს აჩვენებს სამხედრო თანამშრომლობის ამსახველ კადრებს რუსეთთან, ხვალ კი საქართველოს აფხაზეთისა და ოსებისთვის შეთავაზებულ სოციალურ პროექტებს გააცნობს აუდიტორიას, თუ ერთ დღეს ტრიბუნას დაუთმობს ადამიანს, რომელიც ამ რეგიონების გამოყოფა სურთ საქართველოსგან, ხოლო მეორე დღეს მოქალაქეს, რომელსაც მსგავსი სურვილი არ აქვს. ამის გაკეთება კი შესაძლებელია მხოლოდ თავისუფალ მედიაში, რომელიც სამწუხაროდ, ამ დროისთვის, აფხაზეთის და ცხინვალის რეგიონში არ არსებობს. შესაბამისად, უნდა გაიზარდოს იმ მედიის ცნობადობა, რომელიც მუშაობს ამ რეგიონის ამბებზე და ამას აკეთებს ჟურნალისტური სტანდარტების დაცვით. საუბარია მედიაზე, რომელიც არაა მხარე და რომელსაც

შეუძლია საზოგადოების ინფორმირება და არსებული ვითარების ობიექტურად წარმოჩენა. მათ უნდა შესთავაზონ ამ საზოგადოებებს, გასაგებ ენაზე ჟურნალისტური სტანდარტების დაცვით მომზადებული მედია ნამუშევრები. კვლევისას გამოითქვა მოსაზრება იმის თაობაზეც, რომ საჭიროა სახელმწიფოს მხრიდან ახალი მედიის შექმნა ამ რეგიონებისთვის, თუმცა იდეას ოპონენტებიც ჰყავს, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ ასეთი ტიპის მედია თავადაც გახდება პროპაგანდის მკეთებელი და ვერასდროს მოიპოვებს ნდობას. შესაბამისად საჭიროა არა „ბრძოლის იარაღის“ შექმნა არამედ არსებული, ობიექტური მედია რესურსების მიმართ გზების გახსნა. სასურველია ასეთი ტიპის მედიამ გააქტიუროს თავის საქმიანობა ამ რეგიონების მიმართ, გააშუქოს რეგიონებში არსებული ვითარება და აუდიტორიას შესთავაზოს განსხვავებული ხედვები. თუმცა ამ დროისთვის, საერთაშორისო სამართალს მიღმა რჩევა ვითარება აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონშია და შესაბამისად, არაა ადვილი ადგილზე არსებული ვითარების გაშუქება. ახლა მედიას ანალიტიკური მასალების, დისტანცირებულად მომზადება და მათი ინტერნეტით გავრცელება შეუძლია. რაც ასევე მნიშვნელოვანია. მედიამ უნდა გამოიყენოს ის შესაძლებლობები, რაც მას რჩება, რათა საზოგადოება არ დარჩეს სტერეოტიპების ტყვეობაში.

ის ფრეიმები, რომელიც დღეს აქტიურად იქმნება ამ რეგიონის ინტერნეტმედიაში, კიდევ უფრო დააშორებს ადამიანებს. ჩვენ ამ კვლევით ვხედავთ, რომ პრობლემა სახეზეა და საჭიროა ცვლილებები. ამ შემთხვევაში დრო იმ საზოგადოების წინააღმდეგაა, რომელსაც უნდა ცივილური სამყაროს ნაწილი იყოს. იზრდებიან თაობები, როლებიც სწორხაზოვნად უყურებენ კონფლიქტს აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში, რომელთა დიდი ნაწილისთვისაც ქართველები არიან მტრები, რუსები კი, მფარველები. ამ მოცემულობას მათ ისტორიის სახელმძღვანელოებთან ერთად მედიაც სთავაზობს და ყოველდღიური მიმდინარე ამბების ტენდენციური გაშუქებითაც ამაში არწმუნებენ.

კვლევა აჩვენებს, რომ დიდია საჭიროება ობიექტური ინფორმაციის წყაროების არსებობის. ტენდენციურ მედიას კონფლიქტის ყველა მხარე ისევ ომში შეჰყავს, ამ შემთხვევაში, საინფორმაციო ომში. ეს ომი ყველაფერს აკეთებს იმისთვის, რომ

წარსულში რეალური საბრძოლო მოქმედებებით მიყენებული იარები არასდროს შეხორცდეს. ასეთი მედია არ ასახელებს კონფლიქტის მთავარ აქტორს, მას შეცდომაში შეჰყავს თაობები - ზრდის მათ სიძულვილით. მაშინ, როდესაც მიუკერძოებელ მედიას შეუძლია „ხიდების“ მშენებლობა და იმისი ჩვენება, რომ თურმე „მდინარის მეორე მხარეს“ მდგარი ადამიანი, რომლებზეც გითხრეს მტრები არიან-ო, სულაც არ აღმოჩნდნენ მტრები.

10. ბიბლიოგრაფია

ტერმინთა განმარტების წყარო: <http://dictionary.css.ge/content/occupation> - განმარტებითი ლექსიკონი-ცნობარი სოციალურ მეცნიერებებში შეიქმნა სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის მიერ პროექტის "განმარტებითი ლექსიკონი-ცნობარი სოციალურ მეცნიერებებში: ფსიქოლოგია, გენდერი, გამოყენებითი სტატისტიკა, საჯარო პოლიტიკა და მართვა" ფარგლებში. პროექტი განხორციელდა 2014-2016 წლებში შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის დაფინანსებით. პროექტის შედეგად შემუშავდა ონლაინ ლექსიკონი და ლექსიკონის დესკტოპ-აპლიკაცია. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 10 თებერვალი.

Entman, R. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 3 თებერვალი.

Tuchman, Gaye 1978. *Making news: A study in the construction of reality*. New York: Free Press. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 3 თებერვალი.

Erving Goffman, 1974. *Frame analysis*. Cambridge, MA, US: Harvard University Press. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 3 თებერვალი.

Gamson, W.A., & Modigliani, A. (1987). *The changing culture of affirmative action* ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 3 თებერვალი.

Research in Political Psychology, 3, 137-177. ნახვის დრო: ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 10 თებერვალი.

Stephen D. Reese, 2007, *The Framing Project: A Bridging Model for Media Research Revisited*. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 10 თებერვალი.

Yash Ghai, 2000, *Autonomy and Ethnicity*. Cambridge Studies in Law and Society. 2017 ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 10 თებერვალი.

Henry E. Hale, 2008, *The Foundations of Ethnic Politics*, Publisher: Cambridge University Press. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 10 თებერვალი.

Callaghan, K. & Schnell, F., (2001). *Assessing the democratic debate: how the news media*. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 10 თებერვალი.

frame elite policy discourse. *Political Communication*, 18, 183-212. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 2 მარტი.

Per Gahrton. 2010. *Georgia: Pawn in the New Great Game*. Published by: Pluto Press. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 2 მარტი.

Daniel C. Kurtzer, Scott B. Lasensky, William B Quandt, Steven L. Spiegel, and Shibley Z. Telhami, 2010, წიგნში: *The Peace Puzzle: Appendices and Resources*. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 2 მარტი.

David R. Smock and Daniel Serwer, *Facilitating Dialogue*, Publisher: Cambridge University Press. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 2 მარტი.

Jennifer McCoy, Francisco Diez, 2001, *International Mediation in Venezuela*. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 2 მარტი.

Howard B. Schaffer და Teresita C. Schaffer, 2004 *How Pakistan Negotiates with the United States*. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Anuradha Chenoy. 2013. *The Russian-Georgian Confrontation*. Published by: *Economic and Political Weekly*. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

CEDRIC RYNGAERT and SVEN SOBRIE. 2011. *International Law or Realpolitik? The Practice of Recognition in the Wake of Kosovo, South Ossetia, and Abkhazia*. *Journal of International Law*. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Reese. *The Framing Project: A Bridging Model for Media Research Revisited*. 2007. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Smith, Scott; Yusuf, Moeed; Cookman, Colin.2013. Getting It Right in Afghanistan. Published by United States Institute of Peace. ბოლონახვისდრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Duncan French. Statehood and Self-Determination.2013. Publisher: Cambridge University Press. Subjects: Public International Law , UN and International Organisations.ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

TED HOPF.2005., იდენტობა, ლეგიტიმაცია და სამხედრო ძალის გამოყენება: რუსეთის დიდი სამხედრო ინტერვენცია აფხაზეთში.“ ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Alex Austin. Martina Fischer. Norbert Ropers (Eds) Transforming Ethnopolitical Conflict. The Berghof Handbook. Москва 2007. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Alexander Cooley და Lincoln Mitchell. 2014. Abkhazia on Three Wheels. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Per Gahrton.2014. Georgia: Pawn in the New Great Game. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Grace Bolton. 2013. International responses to the secession attempts of Kosovo, Abkhazia and South Ossetia. Publisher: Cambridge University Press. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Gadi Wolfsfeld (Cambridge University Press, 1997). Media and Political Conflict: News from the Middle East. Cambridge University Press. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

Daniel C. Kurtzer, Scott B. Lasensky, William B Quandt, Steven L. Spiegel, and Shibley Z. Telhami. 2013. The Peace Puzzle: Appendices and Resources. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 7 მარტი.

ანგარიში: „საქართველოში მომხდარ კონფლიქტთან დაკავშირებული ფაქტების დამდგენი დამოუკიდებელი საერთაშორისო მისია. 2009 წელი. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 27 იანვარი. 13:00 მისია.“ <http://new.smr.gov.ge/Uploads/eb7e7f.pdf>

„კონფლიქტების გაშუქება თანამედროვე ქართულ ბეჭდურ მედიაში“, ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგისტრის ნინო მანიაშვილისამაგისტრო ნაშრომი. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 27 იანვარი.

„რუსეთ-საქართველოს ომის გაშუქება საერთაშორისო მედიაში“ - ავტორები: ლაშა ბაქრაძე, ნინო დანელია, ზაზა თორია, ანა ქემელაშვილი და თიკო ცომაია. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 27 იანვარი.

ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტის და ჯორჯ ქენანის რუსეთის კვლევების ინსტიტუტის 2013 წლის ანგარიში, გადმოწერილის ლინკი:
gau.ge/sites/default/.../Bulletin%20N%02,%202013.doc ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 21 იანვარი, 15:30

„მედიის განვითარების ფონდის“ (2012 წელი) კვლევა: „კონფლიქტების გაშუქება ქართულ მედიაში“ ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 19 იანვარი. 17:00
http://eurocommunicator.ge/mdf/uploads//Konfliktebis_gashukeba_qartul_mediashi.pdf

ტელევიზია „ერთსულოვნება“ გადაცემების ციკლი „მედია ოკუპირებულ ტერიტორიებზე. ბოლო ნახვის დრო 2017 წლის 22 იანვარი. 20:00 საათი.
<http://www.myvideo.ge/v/2434026>

„მედიის განვითარების ფონდის“ მედია მონიტორინგის ანგარიში: ანტიდასავლური პროპაგანდა. (2014-2015წლები) ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 23 იანვარი. 13:34
<http://mdfgeorgia.ge/uploads/Antidasavluri-GEO-web.pdf>

„სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი“- ის კვლევა: „დემოკრატიზაციის პროცესი, რეგიონული კონტექსტი, ეროვნული უმცირესობები და კონფლიქტების ტრანსფორმაცია.“(2011 წლის ივლისი-სექტემბერი) ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 22 იანვარი.17:10

http://www.issa-georgia.com/sites/issa/files/uploads/attachments/Report-GEO-001_0.pdf

„Moving media and conflict studies beyond the CNN effect“ .Eytan Gilboa, Maria Gabrielsen Jumbert, Jason Miklian and Piers Robinson. Published: 03 March 2016

„Role of the Media in Conflict“, Yll Bajraktari და Christina Parajon The. June 1, 2007.

<https://www.usip.org/publications/2007/06/role-media-conflict> ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 22 იანვარი.

Johan Galtung (1998); War Journalism; Peace Journalism; ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 22 იანვარი.

Gitlin, Todd, 1980, **The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left** (Berkeley: University of California Press). ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 22 იანვარი.

„Peace Journalism and Reporting on the United States“- მკვლევარი: JOHANGALTUNG
<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=2&sid=e956590d-c95b-49de-bafb-8b2d0e6a3fb4%40sessionmgr120&hid=129&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%3d%3d#db=aph&AN=114516799>

„Peace Journalism and Conflict Reporting: The Case of Pakistani Media“ - Mirza Jan და Muhammad Rashid. South Asian Studies. A Research Journal of South Asian Studies. Vol. 26, No. 2, July – December 2011, 311-324 ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 22 იანვარი.

<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=5&sid=e956590d-c95b-49de-bafb-8b2d0e6a3fb4%40sessionmgr120&hid=129&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%3d%3d#AN=78132937&db=aph>

„A Review of Reporting Conflict: New Directions in Peace Journalism“- JUDY BULLER. Peace Review: A Journal of Social Justice, 23:252–254. ბოლო ნახვის დრო: 2017 წლის 22 იანვარი.

<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=14&sid=e956590d-c95b-49de-bafb-8b2d0e6a3fb4%40sessionmgr120&hid=129&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%3d%3d#AN=61012053&db=aph>

გაერო 2000-2016 წლების ყოველწლიური რეზოლუციები საქართველოს შესახებ. ბოლო
ნახვის დრო: 2017 წლის 24 იანვარი.